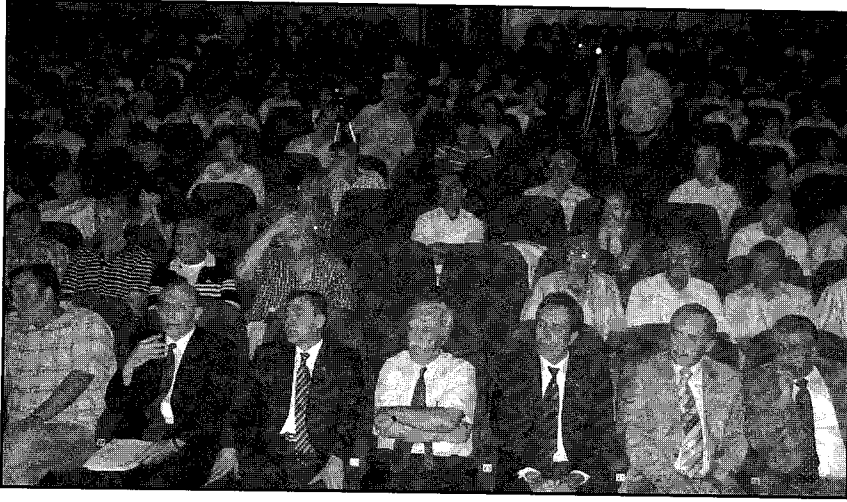

SUNUCU

1998'de, Ceyhan'da 145 can verdik. Ruhları şad olsun.
1998 Ceyhan depremini yaşayan Sayın Hatice Eken hanımefendiyi dinleyelim hep beraber.

HATİCE EKEN

Önce, sayın misafirlerimize "Hoş geldiniz" derim.
Görüntüler beni çok etkiledi. Benim bu hale düşmemde en büyük sebep, sizin elemanlarınızdan bir tanesi olduğu için, bu görüntüler beni çok etkiledi. Şu saatten sonra, bir bastonla ve sağ ayağım protez olarak hayatımı devam ettirmek istiyorum. Bundan 5 sene önce, yine Seyhan Oteli'nde bir panele katılmıştım, yine dimdiktim. Allah'a şükürler olsun. Yine tek bastonum olsa da, ayağım da olmasa, yine her zaman için karşınıza dimdik çıkacağım.

Bu görüntüleri seyrederken şunlar geldi aklıma: Saati tam olarak bilmiyorum, ama herhalde yarım saatlik bir zaman içerisinde deprem altındaydım. Deprem altında, kapının kireşi üzerime düşmüştü. Yanımda kızım vardı. Bu duyguları, hisleri, bir anne olarak anlatıyorum. Sizin de büyük çoğunluğunuz babadır; duygularımı çok iyi anlayacaksınız. Benim kızım 18 yaşındaydı.

Bir inşaat mühendisinin yanlışlıkla yaptırdığı veya kendine rant elde etmek için, kesesini doldurmak için, 3 katlı bir apartmanı 5 kat yapıp; daha yetmemiş gibi, 6. katı da çekme kat olarak katıp, bunlara sebep olması, bütün bu olanlara değer miydi?! Biz, 2. kattaydık. Aramızda molozlar vardı; o molozlardan yetişemiyordum; ben, çocuğumu kurtaramıyordum. Bunun sorumlusu kimdir? Bunun cevabını kim verecek? Benim sağlığımı kim verecek? Emel'i geri getirebilecek misiniz?

Şu görüntüleri seyrettik. Bu, dışarıda gördüğünüz görüntüler. İçeride yaşanan şeyleri siz anlayamazsınız. Yetişmek istiyorum, elimi uzatmak istiyorum. "Anne, hakkını helal et" diyor. Tutamıyorum elinden, kızımı kurtaramıyorum. Ben, bu kadar acıyı çekmek zorunda mıydım?

Şunu söylüyorum: Allah'tan gelmediği müddetçe, hayat, hiçbir zaman beni yıkmayacaktır. Dimdik ayaktaım, dimdik ayakta kalacağım. Adana'ya gelirken de hep şunu düşündüm: Keşke 27 Haziran olmasaydı, keşke deprem olmasaydı, keşke evimiz yıkılmasaydı. Benim insanca yaşamaya hakkım yok muydu? Kızımın okuyup da, uzman hemşire olmak hakkı yok muydu? Bu soruların cevabını çok düşündüm; ama maalesef, cevap veremedim.

Birbirimizin elini tutmak için çok yakındık, çok yakındık birbirimizi kurtarmak için. Ciğerim yanıyor! Ciğerim yanıyor! Tutamadım evladımı, kurtaramadım evladımı. Allah, bu acıları bir daha göstermesin. Ben, 27 Haziranı bir duraksama devri olarak kabul ettim. O inşaatı yapan mühendis arkadaşlar rahmetli olmuş. Yine de, Allah rahmet eylesin diyorum. Acaba bunun sorgusunu nasıl veriyor, bu kadar canların sorgusunu nasıl veriyor? Sayın arkadaşlarımızın, öbür dünyada bu soruların cevabını daha güzel vermesi için, yine diyorum ki, attığımız imzalara çok dikkat edelim, hiçbir zaman siyasilerin oyununa gelmeyelim. Attığımız imza kader değil. Çünkü biz, kaderci bir milletiz. "Allah'tan geldi; hiçbir şey yapamıyoruz" mantığıyla hareket etmememiz gerekir. Kader değil.

Ne olursunuz, sizlere yalvarıyorum; başka Haticelerin hayatı böyle kısıtlanmasın, başka Emeller ölmesin, başka Marmara

depremleri olmasın. Japonya'da görüyoruz, bir günde 5-10 tane deprem oluyor. Film seyrederek gibi seyrediyoruz. Biz, neden seyredemiyoruz, bu kadar ölümler veriyoruz? Onun için, sizden çok rica ediyorum, bir tek dileğim var; ne olur, kimsenin canı yanmasın. Attığımız imzanın adını kader değil, tedbir koyalım.

Sizleri fazla sıkmak istemiyorum.

Slayt gösteriminden çok duygulandım. Siz, o şeyleri dışarıda yaşadınız. Ben, o görüntüleri iki kez gördüm. Şu anda kalbim çarpıyor. Çok etkilendim. Ama bizim içeride yaşadığımız duygular bambaşka bir duyguydu. Kurtaramıyordum. Sağ ayağım kesilmek zorunda kaldı. Ama dediğim gibi, Allah'tan gelmediği müddetçe, ayak, hiçbir zaman beni yıldırmayacak. Bir sene sonra yine panel olsa, karşınızda dimdik ayakta kalacağım.

Teşekkür eder, tekrar "Hoş geldiniz" der, saygılar sunarım.

SUNUCU

Açılış konuşmasını yapmak üzere, İnşaat Mühendisleri Odası Adana Şube Başkanı Sayın Ali Olgun'u kürsüye davet ediyorum.

ALİ OLGUN

(İMO Adana Şube Başkanı)

Sayın Vali Yardımcım, Sayın Seyhan Belediye Başkan Yardımcım, Sayın Yüreğir Belediye Başkan Yardımcım, Sayın Mimarlar Odası İkinci Başkanım, Sayın Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği İl Koordinasyon Sekreterim; Türk Mühendis Mimar Odaları Birliğine bağlı, Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları odalarının sayın başkanları ve yöneticileri; sayın meslektaşlar, basınımızın saygıdeğer mensupları, basınımızın saygıdeğer emekçileri; bugün 27 Haziran. Adana Ceyhan depreminin üzerinden 8 yıl geçti. Bu depremde 145 vatandaşımızı kaybettik, 1 517 insanımız yaralandı. 48 bin az hasarlı, ortalama 19 bin orta hasarlı, 9 bin civarında ağır hasarlı olmak üzere, yaklaşık 77 bin konut ve işyeri hasar gördü.

Dünden bugüne bakarak, ülke ve bölge açısından, konunun çeşitli tarafları ve uzmanlarıyla bir değerlendirme yapacağız bugün. Ulusal Deprem Konseyi, yapı denetim kuruluşları, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve Seyhan İlçe Belediyesi Temsilcisi, konunun sahipleri. Burada konuyu kendileri açısından değerlendirecekler.

27 Haziran 1998 Adana depreminden sonra 1999 Körfez depremleri toplumumuzu derinden sarsmış, sonrasında deprem konusu daha ciddi olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bildiğiniz gibi, depremin sonuçlarının ele alındığı Deprem Şûrası çok önemli değerlendirmelere konu olmuştur.

Ulusal Deprem Konseyinin, Körfez depreminin 6. yıldönümünde, 17 Ağustos 2005'te yaptığı ve Konsey Başkanı Sayın Haluk Eyidoğan tarafından kamuoyuna açıklanan değerlendirmede, depremlere hazırlanma ve zarar azaltmada önemli araçlar olan mikrobölgeleme, kentsel dış etkenleri belirleme, zarar

azaltma planları gibi yeni imar araçlarının geliştirilmediği tespitleri yapılmıştır. Sayın Ulusal Deprem Konseyi Başkanımız, 1 yıl sonra neler değişti, bizimle bunu paylaşacaklar.

Yapılan değerlendirmede, olumsuz yasal düzenlemelere değinilerek, yerel yönetimlerin asıl sorumluluk almalarını gerektiren mikrobölgeleme belgelerinin hazırlanması ve sakınım planlaması çalışmalarına ilişkin hiçbir görevlendirme yapılmadığı, bu konuda yerel ölçekte yeni bir kurumsal yapılanma oluşturulmadığı tespiti yapılmıştır.

Gelir dağılımındaki bozukluk ve işsizlik gibi sosyoekonomik sorunlar nedeniyle, kentlere göç, plansız şehirleşme ve sanayileşme, kaçak ve denetimsiz yerleşme ve yapılaşmalar yoğun olarak devam etmektedir. Bu durum, ülkemizdeki deprem ve diğer doğal afet risklerini sürekli olarak arttırmaktadır. Deprem Konseyi, bu tespitte, "Günümüzde, büyük kentlerimiz ve diğer yerleşmelerimizin 1999 yılı öncesinden daha güvenli olduğunu söylemek olanaksızdır" diyor. Aksine, nüfus artışı ve gelişme hızına bağlı olarak, gelecekteki afetlerde kayıp ihtimali her geçen gün daha da artmaktadır.

Bölgemiz depreminin yıldönümünde, en başta konunun sahiplerinin, yasama ve yürütme kurumlarının kamu yararı anlayışından uzak, azınlığın yararına rant ve kısa vadeli politik getiri içinde, bilimin yol göstericiliğini reddeden bir tavır içinde olduklarını söyleyebiliriz.

Sayın konuklar, sayın meslektaşlarım; Adana Ceyhan depreminin 8. yıldönümünde, Körfez depreminin 7. ve Yapı Denetim Yasasının 6. yılında Adana'da toplanmış bulunuyoruz. Bildiğiniz gibi, Yapı Denetim Yasası, 19 ilde pilot uygulamasını 6 yıldan beri sürdürmektedir. Fakat "Gerçek denetim uygulanıyor mu?" sorusunu yanıtı birazdan tekrar değerlendireceğiz. Bize göre, maalesef bunun yanıtı olumlu değildir. Bunun için, meslek kurallarından mevzuata, yapı denetimine olan gerçek talep eksikliğinden dizginlenmemiş kâr hırsına, mal sahipleri ve müteahhitlerin yasal denetimi olmayan taleplerine kadar birçok neden sıralanabilir. Tüm olumsuzluklara karşın, mesleki kurallar uygun hizmet yapan mühendisler, denetim firmaları olduğuna

göre, olumsuz örneklerini gördüğümüz firmaların doğru çizgiye getirilmesi ve tüm ilgililerin bu konuda duyarlı olması gerekmektedir.

Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği Eski Başkanı Kaya Güvenç, 4708 sayılı Yapı Denetim Kanununun yasalaştırılmaya çalışıldığı günlerde, 27 Haziran 2001 tarihli açıklamasında, "Bu Kanun Taslağının yasalaşması halinde, ülkemizin, çağdaş, planlı, sağlıklı, güvenli yapılaşmasına ve kentleşmesine yönelik özlenen hizmetler verilemeyecektir" diyerek, bugün yaşadığımız soruları dile getirmişti.

Yapı Denetimi Yasasına dayanarak, devlet adına yapıyı denetleyecek olan denetim firmaları ticari firma tavrı içinde işlerini yürütmek durumunda kalmaktadırlar. Bugün yasak olmasına rağmen, önemli sayıda yapı denetim firması, resmi olmayan özendirme proje hizmetleri vermektedir. Bazı illerde, projeden ruhsat aşamasına kadar komple hizmet faaliyetleri bile pazarlık konusu olabilmektedir. "Yapınızı denetleyebilir miyiz?" yaklaşımıyla başlayan, "Yüzde 50-60 ıskonto yaparız" pazarlığıyla devam eden, meslek ahlakına uymayan sipariş, tutanak ve raporlarla tamamlanan bir sürecin yaşandığı yapı denetimi sektörünün, depreme dayanıklı, kaliteli ve güvenli yapı üretimi konusunda son derece yetersiz kalacağını söylemek bir kehanet değildir. Böyle bir sistem, ne hizmet veren mühendisi, ne hizmet götürülen vatandaşı, ne de namuslu müteahhidi ve yapı denetim firması sahiplerini mutlu edemez.

Bir kamu görevi olan yapı denetiminin, yeterli araştırma ve hazırlıklar yapılmadan, gerekli önlemler alınmadan ticari firmalara devri, geçmişte de yeterli denetlenemeyen yapıların, benzer bir süreci yapı denetim firmalarıyla yaşamasının dışında bir sonuç yaratamayacağı beklenen bir gelişmeydi.

Türk Mühendis ve Müteahhitler Birliği, "Bu sistemde çalışmak ve kazanmak, ancak sistemin boşluklarını kullanmakla ve sistemi, teknik, ahlaki, politik olarak yozlaştırmakla mümkün" derken, haksız değildir.

İnşaat Mühendisleri Odası Onur Kurulu Başkanımız Sayın

Hilmi Yüncü, bugün meslek odalarının onur kurullarındaki dosyaların niteliği hakkında bilgi verecektir sanırım.

Bayındırlık İskân Bakanlığının, geçtiğimiz yıl çalışma izinleri iptal edilen yapı denetim firmalarının sayısı ve niteliği hakkında yorumlarını, Bayındırlık İskân Bakanlığı Temsilcisi konuşmacımız, misafirimiz bizlere aktaracaktır sanıyorum.

Denetim şirketleri hakkında soruşturma ve faaliyeti durdurma nedenleri arasında, sahte imza atılmasına izin vermek gibi nedenlerin de bulunması, denetimin dosyalar üzerinde yapılması tespitini doğrular niteliktedir. Yapı denetim firmalarının çalışmalarını denetlemekten sorumlu olan bayındırlık ve iskân müdürlüklerinin, bu firmaların çalışmalarını ne şekilde, hangi uzman meslek adamlarıyla denetledikleri ise önemli bir soru işaretidir. Yapıları denetleyenlerin nasıl denetlediklerinin denetlenmemesi, hem teknik, hem de piyasada haksız rekabet yaratmanın kaynağını oluşturmaktadır.

Biraz sonra ayrıntılı görüşlerini dinleme olanağını bulacağımız Yapı Denetim Kuruluşları Birliği Onursal Başkanı Sayın Kürşat Kahratlı, konuyla ilgili olarak daha önce yaptığı bir açıklamada, denetimde en büyük sıkıntının, işveren olarak karşılırlarına müteahhitlerin gelmesi olduğunu söylemektedir.

Yapı denetim süreci, tüm bunların ötesinde ciddi sorulara gebedir. Bakanlık tarafından çalışma izni iptal edilen firmaların yarattığı mağdurların durumu ne olacaktır? Yasal olmayan yüksek kırımlar nedeniyle, birçok firma, kazanmadığı paranın vergisini ödemek durumundadırlar. Sırf bu nedenle, çok sayıda firma iflasın eşiğindedir. Bu firmaların iflas etmesi durumunda ortaya çıkacak sorunlar nasıl çözülecek? Bu iflastan etkilenenlerin hakları nasıl korunacak? Tüm bunlar cevap bekleyen acil sorulardır.

Mevcut denetimsiz ve kontrolsüz piyasa ve plansız eğitim süreci, yeni mezun meslektaşlarımızın asgari ücretten düşük maaşlarla çalıştırılması gibi sonuçlara da yol açmaktadır. İnşaat Mühendisleri Odası, meslektaşlarının bu onur kırıcı şartlarda çalıştırılmasına engellemek amacıyla, çalışan meslektaşlarımızın net asgari ücretlerinin 850 YTL. olması gerektiğini kararlaştırmıştır.

Odanın yapacağı tüm işlerde bu şart aranacaktır. Bu olmadığı takdirde, Oda, ilgili kişi ve firmaların sigorta ve sözleşmelerini tamamlamalarını isteyecektir.

Sayın konuklarımız, sayın meslektaşlarımız; İnşaat Mühendisleri Odası Danışma Kurulumuzda da tespit edildiği gibi, kentlerimiz, sağlıksız yapılaşma, sağlıksız kentleşme cenderesindedir. Çünkü gelmiş geçmiş iktidarlar tarafından, kentler sosyal alanlar olarak değil; rant zemini olarak görülmüş, rant beklentisini sağlayacak imar planları yapılmış ve uygulanmıştır. Plan ve yönetmelik değişikliklerinin altında yatan budur.

Gözle görülür bir biçimde, Mühendis, Mimar ve Şehir Plancıları odalarının kent yönetimine dahil olduğu noktalar yok edilmeye çalışılmaktadır. Kentleri yağmalamanın bir yolu da meslek odalarını devre dışı bırakmaktır. Bugün yapılmak istenen değişikliklerin özünde bu vardır. Gelen iktidarlar, meslek odalarını sürecin dışına iterek, kentin yağmalanması amacını taşıyan plan ve yönetmelik değişikliklerinin sekteye uğramasını istememektedirler.

Bugün geldiğimiz noktada, yapı denetimi, belediyelerdeki ruhsat problemlerinden biri konumundadır. Birçok belediyemizde, projeyi teknik yönden kontrol edecek mühendis dahi bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalar, özellikle belediyelerin denetimden rahatsız olduğunu göstermektedir. Adana'da da, başta belediyeler olmak üzere, yapıdan sorumlu birçok kuruluş, denetimi zayıflatan bir tavır içindedirler. Ağır aksak da olsa, Odamızın da yapmaya çalıştığı ve gerçekten Adana'da proje kalitesindeki artışa önemli katkısı olan proje denetimi, yasal dayanaktan yoksun olarak, Adana Büyükşehir Belediyesi yeni İmar Yönetmeliği tarafından âdeta yasaklanmıştır.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğünün 13 Nisan 2006 tarihli Genelgesinde, "Proje denetimi, ilgili belediyesi veya mal sahibini talebi halinde, söz konusu işlem, Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği meslek odalarınca yapılabilir" denilmesine karşın, Büyükşehir Belediyesinin odalara olan husumeti nedeniyle ilçe belediyeleri baskı altında tutularak, oda onayı olan projelerin belediyelerde işlem görmesi yasaklanmaktadır. Bundan daha da

ileri giderek, oda sicil kayıt belgesinin alınmaması yönünde ve ilgili yasaları devre dışı tutmaya yönelik birtakım emir ve talimatlar gönderilmektedir. Bu durum, oda denetiminden rahatsız olan kurum ve kuruluşları pek memnun etmişse de, Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği bileşenlerine bağlı odalarımız ve sorumluluk duygusuna sahip üyelerimizin işbirliği ve dayanışmasıyla, doğacak pozisyonun çok önemli teknik sakıncalar yaratmasına engel olmaya çalışılmaktadır. Kısacası, yapının tamamının denetiminden sorumlu belediyeler ve mevcut yapı denetim sistemi, görevlerini layıkıyla yerine getirmekten uzaktır.

Sayın meslektaşlarım; imzasını kullandıranların, mesleki ve kanuni görevlerini yerine getirmeyenlerin cezalandırılması da dahil, tüm olanaklar zorlanmalıdır. Çünkü bu konu, her şeyden önce mesleğimize ve topluma olan bağlılık ve saygının bir ifadesidir. Aksi durum, onurlu ve sorumluluk duygusuyla hareket eden meslektaşlarımızın aleyhine bir haksız rekabete, dolayısıyla toplumsal sorumluluklarımıza ters düşmektedir.

Sistemin yanlışlarını tespit ediyoruz. Her fırsatta bu yanlışları kamuoyu ve ilgili kuruluşlarla paylaşıyoruz. Bu tespitleri yapmak, bu sistem içinde yasadışı ve etik olmayan mühendis davranışlarını haklı çıkarmaz. Yapı denetim sisteminin yanlışlıklarıyla mücadele ederken, ilgili kurumları yeniden göreve davet ediyoruz. Mesleğine duyarlı tüm meslektaşlarımızı, iş ahlakına aykırı tutum ve davranışlar içinde olan uygulamalar karşısında daha duyarlı olmaya davet ediyoruz.

Zemin etütlerinden projelendirmeye, kullanılan malzemeden imalata kadar her safhada gerçek mühendislik hizmetleri aranmalıdır. Bugün, ucuz yapma ve kâr etme düşüncesiyle yaptırılan binalar, yarın, bir anda yüzlerce insanımızın mezarı olabilir.

Hükümetin gündeminde olan ve 81 ili kapsayacak olan yeni Yapı Denetim Yasası, konuyla ilgili tüm kesimlerin birikim ve görüşleri alınarak, ülke ve halkın yararına olacak şekilde düzenlenmelidir. "Lütfen, yapınızı denetleyebilir miyiz?" anlayışıyla yapılacak denetim, kamu adına bir denetim değildir. Bu sistem, bir önce çağdaş denetim sistemine dönüştürülmelidir. Yanlışlıklarla

dolu Yapı Denetim Yasası, en kısa zamanda hatalarından arındırılarak, tüm ülkede geçerli yeni bir yasa olarak uygulamaya girmelidir. Popülist seçim hesaplarıyla, altyapısı hazır olmadan, yeni üniversiteler, yeni mühendislik fakülteleri açılmasına izin verilmemelidir. Deprem Şûrasında da ele alınan mikrobölgelendirme haritalarının bir an önce belediyelerce hazırlanması gerekmektedir. Birçok belediyede olduğu gibi, Adana da, jeolojik ve jeofizik etütleri içeren bu mikrobölgeleme bilgilerinden yoksundur. Bu işler, merkezi Hükümetin ve ilgili belediyelerin sorumluluğu altında olan bir konulardır.

Muhtemel yıkıcı deprem felaketleri sonrası acil eylem planları çıkartılmalıdır. Bugün kentimizde, Valiliğin hazırlamaya çalıştığı afet sonrası hazırlıklar dışında, afetin zararlarını en aza indirecek ciddi bir çalışma bulunmamaktadır. Zararı azaltma konusunda, kurumlar arasındaki işbirliği ve koordinasyon eksikliğini ortadan kaldıracak; yara sarma yerine risk azaltma politikalarına öncelik veren, bu konuda yerel ölçeklerde yapılması gereken çalışmaları planlayan, yönlendiren ve destekleyen yeni bir afet yönetim sistemi kurulamamış ve yeni bir kurumsal yapılanma oluşturulamamıştır.

Bölgemiz, önemli bir deprem bölgesidir. 98 depremini müteakip bina güçlendirme çalışmalarının sonuçları da dahil olmak üzere, yapıların risk durumları ve envanterleri çıkartılmalıdır, alınan sonuçlarla önleyici tedbirler alınmalıdır. Deprem riskinin fazla olduğu her yerde olduğu gibi, Adana'da da benzeri doğal olaylar sonrası teknik yardım hizmetleri altyapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bugün ülkemizde, toplumun uzun vadeli yararına bir politika uygulanmamaktadır. Uluslararası sermayenin ve vahşi kapitalizmin kâr hırsı, uygulanan politikaların temelidir. Dolayısıyla, depreme karşı toplumsal bir bilinç oluşturmak ve bu konuda baskı gücü oluşturmak son derece önemlidir.

Deprem, önlem alamazsak, mesleki çalışmalarımızı taviz vermeden yapamazsak, toplumumuzda maddi ve manevi çok daha büyük felaketlere neden olacak bir olaydır. Depremin bir felaket olmasını, ancak kaliteli yapı üretimlerini isteyen ve bunu her platformda zorlayan bir toplum olursak; siyasetçilerimiz ve

belediyelerimiz, bilimin ışığında, topluma olan görevlerini ivedilikle yerine getirirse engelleyebiliriz.

Bu umutlarla, İnşaat Mühendisleri Odası Adana Şube Yönetim Kurul adına, başta Adana dışından panelimize teşrif eden konuklarımız olmak üzere, tüm katılımcı ve meslektaşlarımızı, katılımlarından dolayı teşekkürle, saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

SUNUCU

Konuşmasını yapmak üzere, Sayın Vali Yardımcım Haluk Sezen'i davet ediyorum.

HALUK SEZEN

(Adana Vali Yardımcısı)

Bayanlar, baylar, Adana İlimize teşrif eden sayın konuklar; sizleri saygıyla selamlıyor ve Adana Ceyhan depreminde hayatını kaybeden 145 vatandaşımızı saygıyla anıyorum.

Biraz önce Haluk hocamla konuşuyorduk. Böyle bir bilimsel platform oluşturdukları için, kendilerini tebrik ettim.

Yeni oluşturulan bu bilimsel platform ara çalışmasıyla, yine söylenenler söylenecek ve inşallah, söylenenler de yapılacaktır.

Değerli konuklar; 27 Haziran sebebiyle, bu salonda, saat 13.00'te, bir toplantı icra ettik. Bir deprem senaryosu oluşturduk. Buna göre, kurumlar nasıl bir çalışma içerisinde olacaklar, bunu planladık. Saat 16.00 itibarıyla bu panel başlayacaktır.

Biz, Adana Valiliği ve kurumları olarak, asla ve asla istemediğimiz; ama bir realite olarak kabul ettiğimiz deprem vakasını gördüğümüz anda, halkımıza iyi bir hizmet vermek için çalışma halindeyiz, çaba içerisindeyiz. İnşallah olmaz, ama olursa da, elimizden gelen her türlü çabayı da göstereceğimizi bilmenizi isteriz.

Ahmet Mete Işıkara hocamızın bir sözü var; "Deprem öldürmez, binalar öldürür" diyor. Haklıdır, haklıdır. Bugünkü panelin konusu da yapı denetimi. Demek ki, binayı yapanlar var ve denetleyenler var. Bu iki kurum da, yani binayı yapanlar ve denetleyen şirketler

görevlerini yaparken, etik kurallara ve mesleki kurallara mutlaka ve mutlaka uymak mecburiyetindeler. Yoksa, Ceyhan'da 145 insanımız öldü, Marmara depreminde 10 binin üzerinde insanımız öldü. Marmara depremini bizim için bir milat olarak kabul edersek, artık insanlarımızın bir çırpınması lazım diye düşünüyorum. Bençe, devlet olarak, insanlarımızı milli bir terbiyeden geçirmek zorundayız; dürüstlük, doğruluk, sağlamlık terbiyesinden geçirmek zorundayız, etik kuralları öğretmek zorundayız.

Görüyorsunuz, hanımefendi konuştu. Aslında, hanımefendinin konuşmasından sonra fazla konuşmaya gerek yok; o, içinde yaşamış zaten, altında kalmış. Bizler üstündeydik veya dışındaydık. O, altında kalmış, evladını da kaybetmiş. Biz, insanlarımızı milli bir terbiyeden geçirmek zorundayız. İnsanlar kendi kendilerini oto kontrol vasıtasıyla kontrol ederlerse, belki de bu panele de gerek kalmayacak, değil mi hocam? İnsanlarımız, dürüstlük ve doğrulukla, rant kaygısı olmadan, sadece ve sadece görevlerini yapsalar, inanın, ülkemizde herhangi bir depremde bina da yıkılmaz, içinden cenaze de çıkarılmaz, yaralı da çıkarılmaz ve hanımefendinin yaşadığı duyguları da yaşamaz insanlarımız.

Ben, sözümü fazla uzatmak istemiyorum.

Doğruluğun, dürüstlüğün, Türk milletinin ilk görevi olması gerektiğini düşünüyorum; yani herkes doğru ve dürüst olmak zorunda, görevini icra ederken doğru ve dürüst yaklaşmak zorunda. Devlet olarak, eğitim vermek için, öyle bir çaba içerisine girmek gerektiğini düşünüyorum.

5 katılımlı panelimizin, bu deprem yıldönümünde geliştirilecek çalışmaların, teorilerin ülkemiz için faydalı olmasını diliyorum.

Sayın Vali katılamadı toplantıya. Daha önceden planlanmış bir programı vardı. Size, onun selam ve sevgilerini getirdim. Onu da size iletmek isterim.

Tüm ölen vatandaşlarımızı burada rahmetle ve saygıyla tekrar anıyorum.

Panel çalışmasına katılamayacağım. Sizlerin müsaadesini istiyorum.

Hepiniz hoşça kalın. "Geçmiş olsun" diyorum.

SUNUCU

Panelimize katılmadıklarından dolayı üzüntülerini bildiren ve panelin başarılı geçmesini temenni eden Adana Milletvekillerimiz Sayın Kemal Sağ, Prof. Dr. Gaye Erbatur, Sayın Ziya Yergök, Sayın Ziyaettin Yağcı, Sayın Ayhan Zeynep Tekinbörü ve DSİ 6. Bölge Müdürü Sayın Sırrı Kazancı, telgraf çekmişler. Kendilerine teşekkür ediyoruz.

Paneli yönetmek üzere, 1970 Orta Doğu Teknik Üniversitesi İnşaat Bölümü mezunu, İnşaat Mühendisleri Odası Onur Kurulu Başkanı, İnşaat Yüksek Mühendisi Sayın Hilmi Yüncü'yü, Oturum Başkanı olarak davet ediyorum.

Panelistlerimizin kısa bir özgeçmişlerini okuduktan sonra, onları da panel için kürsüye davet edeceğim.

Prof. Dr. Haluk Eyidoğan, 1983 yılında, İstanbul Teknik Üniversitesinde sismoloji dalında doktora yaptı. 1987 yılında doçent, 1993 yılında profesör oldu. 1997-2003 yılları arasında, İstanbul Teknik Üniversitesi Jeofizik Mühendisliği Bölüm Başkanlığı yaptı. Yurtdışında, çeşitli üniversitelerde araştırmalara katıldı. Depremsellik, deprem-tektonik, zemin-deprem ilişkileri konusunda yayınları bulunmaktadır. Halen, İstanbul Teknik Üniversitesi Yer Fiziği Anabilimi Dalı Başkanı ve Ulusal Deprem Konseyi Başkanlığı yapmaktadır.

Prof. Dr. Haluk Eyidoğan'ı davet ediyorum.

Timsal Özer, 1947 Ankara doğumlu. İlk, orta, lise ve üniversite tahsilini Ankara'da tamamladı. 1972 yılı İnşaat Mühendisliği Bölümü mezunu. Mesleki yaşamına Bayındırlık Bakanlığında başladı. Kontrollük ve kontrol amirliği görevlerinde bulundu. İmar ve İskân Bakanlığında, Denizli Afet Evleri İnşaat Amirliği, Van Afet Evleri İnşaat Amirliği, Van Deprem Bölge Müdürlüğünde Yapım Müdürü, Beton Prefabrik Fabrika Müdürü, Yapım Daire Başkan Yardımcısı, Tunceli İmar Müdürü, Tunceli Bayındırlık ve İskân Müdür Yardımcısı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığında Şube Müdürü olarak görev yaptı. Halen, Yapı Denetim Komisyonu Üyesi ve Şube Müdürlüğü görevini yapmaktadır.

Sayın Timsal Özer'i davet ediyorum.

Sayın Alim Erdoğan, 1951 Kayseri doğumlu. Lise tahsilini Kayseri'de tamamladı. 1978 yılında, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden mezun oldu. 1978-1980 yılları arasında Adana Belediyesi İmar Müdürlüğünde çalıştı. 1980-1982 yılları arasında askerlik görevini yaptı. 1984-1990 yıllarında PTT Bölge Başmüdürlüğü Yapı İşlerinde görev yaptı. 1990 yılından itibaren Seyhan Belediyesinde görev yapmaktadır.

Sayın Alim Erdoğan'ı davet ediyorum.

Kürşat Kahratlı, 1956 İzmir doğumlu. İlk, orta, lise ve üniversite tahsilini Ankara'da tamamladı. 1980 yılında, Ankara Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisinden inşaat mühendisi olarak mezun oldu. Yurtdışı ve yurtiçi çeşitli şantiyelerde mühendis ve yönetici olarak çalıştı. 2000 yılından itibaren yapı denetim firması sahibi olarak çalışmaktadır. Yapı Denetim Kuruluşları Birliğinin iki dönem Başkanlığını yaptı. Halen, Yapı Denetim Kuruluşları Birliği Onursal Başkanlığı görevini yürütmektedir. Evli ve bir kız çocuk babasıdır.

Sayın Kürşat Kahratlı'yı buraya davet ediyorum.

HİLMİ YÜNCÜ

(İMO Onur Kurulu Başkanı - Oturum Başkanı)

Sayın konuklar, sevgili meslektaşlarım; İnşaat Mühendisleri Odası Adana Şubesinin, Ceyhan depreminin 8. yılında düzenlemiş olduğu "Adana, Deprem ve Yapı Denetimi" paneline "Hoş geldiniz" diyorum.

Panelin akışı. Prof. Dr. Haluk Eyidoğan'la başlayacak. Haluk bey, sanıyorum, Türkiye'nin depremselliği, sosyoekonomik boyutları, genel olarak depremin etkileri konularında içerikli bir sunuda bulunacaklar.

İkinci konuşmacımız Timsal beyin, Yapı Denetimi Yasası, yapı denetimi uygulamaları, bunlarda yaşanan sorunlar ve bundan sonra neler yapmamız gerektiği konusunda bir açıklama yapacağını düşünüyorum.

Sayın Alim Bey'den, pratikte yaşanan, belediyelerin yaşadığı yapı denetim sorunlarını ve depremde, yerel yönetimlerle sivil toplum örgütlerinin neler yapması gerektiğini, birlikte nasıl davranmaları gerektiği konusunda detaylı bilgiler alacağız.

Sayın Kürşat bey ise, yapı denetim firmaları ve 4708 sayılı Yasayla ilgili uygulamalar, uygulamalarda görülen aksaklıklar konusunda, içinde yaşayan ve mutfağından gelen bir kişi olarak, bazı açıklamalarda bulunacak.

Ben, depremi doğal afet olarak da nitelemiyorum. Deprem, bir doğa olayıdır. Nasıl güneş her gün doğuyor ve batıyorsa, nasıl yağmur yağıyorsa, nasıl rüzgâr esiyorsa, ülkemizde de deprem, bu doğallığı içinde mutlaka oluyor ve olacaktır. Bundan kaçınamayız. O halde, depremle birlikte yaşamayı; depremle uzlaşarak değil, depremle barışık olarak yaşamayı öğrenmemiz gerekiyor. Bu, aslında sadece depremle de sınırlı değil; gelişmiş toplumların insanları olarak, doğayla barışmışlığımızı gelişmiş toplumların sürdürdüğü nitelikte sürdürmeye çalışmamız gerekiyor. Mutlaka doğayla barışık, doğayı dinleyecek; ama onunla uzlaşmayacak şekilde yaşarsak, depremin tesirlerini de, etkilerini de, Hatice anaların acılarını da azaltmış oluruz.

Bunlarla beraber ve barışık yaşabilmemiz içinse, hepimize birtakım görevler düşüyor. Bunlar sadece inşaat mühendislerinin, teknik elemanların ya da depremle uğraşanların sorumlulukları değil; doğayla barışık yaşayabilmek için, Sayın Valinin de söylediği gibi, herkese davranış şekilleri öğrenimi ve eğitimi verilmesi gerekiyor.

Birebir yaşamış bir insan olarak, Hatice hanımın acılarını tabii ki çok iyi anlıyoruz. 3 kata müsaade verilmiş bir konuta önce bir 5 kat, sonra da bir çekme kat çıkıldığını söyledi. Tabii ki, yapı, doğal olarak da depremde hasar görüyor. Hani şair, "Senin hiç mi suçun yok sevgili kardeşim?" diyor ya... Yani bir müteahhit, 3 katlı bir yapıyı 5 katlı, sonra 6 katlı yapıya çıkarırken, sadece sorumluluğu teknik elemanlarda, müteahhitte, devlette, belediyede, sorumlularda aramak gerekmiyor; önce kendimizde de birtakım sorumluluklar aramak gerekiyor. Kendimiz de bu sorumluluğun

altında olduğumuz takdirde, bu sorunları çok kolay aşarız diye düşünüyorum.

Ben, lafı daha fazla uzatmayayım. Panelist arkadaşlarımızın söyleyeceklerini sabırsızlıkla bekliyorsunuz.

Sayın Eyidoğan, buyurun.

Prof. Dr. HALUK EYİDOĞAN

(İTÜ Yer Fiziği Anabilimi Dalı Başkanı

Ulusal Deprem Konseyi Başkanı)- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sevgili Adanalılar, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bazı sözler vardır, bazı resimler vardır; onlar çok şeyi açıklarlar. Hatta bazı resimler vardır, onlar üzerinde çok şey söylenebilir. Şu ana kadar yapılan konuşmalar da aslında bize çok şeyi ifade etti. İki farklı zaman diliminde, ama aynı ülkede, birbirine yakın iki ayrı mekânda çekilmiş bu resimler, deprem zararlarının azaltılması sürecinde nereden nereye geldiğimizi biraz ifade edebiliyorlar. 1966 Varto depreminde yatılı bölge okulunu yıkılma manzarasıyla, Bingöl yatılı bölge okulunun yıkılma manzarası arasındaki fark neyse, geldiğimiz durumda, belki o anlamda farklıdır.

Belki bildiğiniz şeyleri tekrarlamış olacağım, ama durum

tespitleri yapmak bazen gerekli oluyor. Bulunduğumuz görev icabı, bunları hatırlatmak durumundayız. Uygulayıcılar, bizzat işin başında bulunanlar ve siyasi irade, doğruları uygulamak zorundalar.

Ülkemiz, UNDP'nin son yıllardaki araştırmalarında, dünyada afet yöresi olan 91 ülke arasında 5. sırada, afet nedeniyle ölen kişi sayısı itibarıyla da dünyada 3. "Trafik kazalarında ya da her yıl serseri kurşunla ölenlerin sayısı da bundan daha fazla ya da buna eşit" diyebilirsiniz. Ama afet zararlarının büyüklüğü, aynı zamanda, o ülkenin gelişmişliğiyle de ilgili olabiliyor.

Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün web sayfasındaki sayıları aldığımızda, bugüne kadar yaşadığımız, son yüzyılda yaşadığımız depremle, karşılaştığımız insan ve yapı kayıplarının nasıl bir değişim gösterdiğini bu grafikte görebiliyoruz. Deprem büyüdükçe, kayıplarımız orantılı olarak artıyor. Ancak, mavi ve kırmızı oklar, tüm bu dağılım içinde 1999 depreminin kayıplarının ne düzeyde olduğunu gösteriyor. Biz isterdik ki, bu mavi ve kırmızı okların işaret ettiği noktalar daha aşağılarda yer alsın. Hedef bu olmalı. Eğer Türkiye, bu çizgilerin üzerinden daha aşağı inemezse, bu işi başaramıyoruz demektir.

Yine resmi kaynaklardan, afetlerin neden olduğu yapı kayıtları açısından baktığımızda, depremlerde yıkılmış bina sayısı açısından, yüzde 76'lık payla en fazla payı alıyor. Tabii diğer afetler de zaman zaman önemli kayıplara neden oluyor.

Yıllık değerlendirmeler açısından baktığımızda, hasar yapan depremlemin yılda ortalama 4 kez bu ülkeye uğradığını, sellerin 26 kez, heyelanların 83 kez, kaya ve çığ düşmelerinin 21 kez oluşabildiğini, toplam 130 küsur doğal olaylarla karşılaştığımızı ve bunların yol açtığı ekonomik kayıplarını en altta görebiliyoruz. Depremlerden dolayı, yıllık 600 milyon dolarlık bir kaybımız var. Bu yıllık ortalamalar bazen yanıltıcı olabilir; ama zaman zaman karşılaştığımız ve artık bir kısmına "Kent depremleri" dediğimiz -ki, Türkiye o sürece giriyor- ekonomik kayıpların yüzde 6'lara, 8'lere vardığını görüyoruz. Gayri Safi Milli Hâsıla yönünden, büyük depremlerde, Yurtiçi Milli Hâsılada yüzde 6.1 oranında bir

azalma söz konusu.

Geçenlerde bir toplantı vardı. Japonya, her yıl, afetlerle mücadeleyle, Gayri Safi Milli Hâsılasının yüzde 4'ünü ayırıyor. Tabii orada deprem dışında başka afetler de çok önemli boyutta.

Yıllık olarak baktığımızda, doğal afetler, her yıl, Gayri Safi Milli Hâsılada yüzde 1'lik bir azalmaya yol açıyor. Her sene, bu yüzdeden biraz daha fazla bir oranı afet zararının azaltılmasıyla mücadeleye ayırsak, belki kayıplar da azaltılabilir.

Türkiye'de deprem neden büyük kayıplara yol açıyor? Bunu panellerde hep sorguluyoruz. Tabii bugün ağırlıklı olarak yapı denetim boyutunda tartışıldığına şahit olacaksınız, ama bir gerçek var; bunların bir tanesi, ülkemizin bir deprem kuşağı özelliği olması.

Bu dünya haritasında kırmızıyla gösterilen yerler, deprem tehlikesi en yüksek olan yerlere işaret ediyor. Bizim de ülkemizin bulunduğu kuşak maalesef böyle. Bu, doğal bir gerçek; bunu değiştirmek olanağımız yok. Bu ülkeye gelmiş, yerleşmişiz. Türkiye'de hâlâ bir yerleşme faaliyeti var. İnşallah, oradan oraya göç ederek yerleşme işlemimiz bir gün biter. Dolayısıyla, bu doğal gerçekler nedeniyle, depremden kurtulmamız mümkün değil. O halde, ne yapacağız; bu kuşak üzerinde, bunun verdiği zararları en aza indirmek için gerekenleri yapacağız. Bunlardan bir tanesi de yapı denetim. Bu, olmazsa olmaz. "Yapı denetimini o yapsın, bu yapsın, kamu yapsın, belediye yapsın, özel şirketler yapsın" şeklinde tartışılması devam edebilir; ama sorun, bunu kimin yapacağından ziyade, bunun nasıl yapılacağı ve sonucunun ne olacağıdır.

Dünyada, bu kuşaklar üzerinde çok sayıda deprem oluyor. Yılda 7 veya 8 arasında deprem, dünyada ortalama 18 tane deprem oluyor. İstatistiki olarak, dünyada her yıl olan büyük depremler sayısında önemli bir artış yok. Zaman zaman medyada, sanki depremler artıyormuş gibi sunulabiliyor; ama aslında büyük depremler sayısında önemli bir artış, dikkati çekecek bir artış yok. Artış, nüfus yoğunlaşmalarında var. Yani dünyada kentleşme hızı çok yüksek. Kentleşme hızı, nüfus yoğunlukları özellikle bu

deprem tehlikesi olan bölgelerde de olduğunda, depremlerde kayıp çok fazla olduğundan, sanki deprem sayısı artıyor, kayıplarımız da artıyormuş gibi geliyor; ama nüfus artıyor ve birinci ve ikinci derece deprem bölgelerinde nüfus artıyor ve yoğunluk artıyor.

Ülkemiz, bu deprem kuşağı üzerinde çok değişik jeolojik faaliyetlere sahip. Bu jeolojik faaliyetler sonucu, çok sık duyduğunuz aktif faylar var. Türkiye'de bunların toplamı 15 bin kilometre. Ama eminim, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, MTA ve üniversiteler bu araştırmalara devam ederlerse, bu aktif deprem kuşağı 15 bin kilometrenin üzerine çıkacaktır.

Bu aktif kuşağın üzerinde son büyük depremleri, 4 ve daha büyük depremleri haritaladığımızda, karşımıza çıkan manzara bu. "Türkiye'de deprem olacak mı, olmayacak mı?" gibi tartışmaların fazla bir bilimsel değeri yok. Türkiye, deprem kuşağında olduğu için, manzara bu olduğu için, her zaman büyük depremlerle karşılaşma riskimiz oldukça yüksek. O halde, bunu bilerek davranmak zorundayız.

Çok basit bir olasılık hesabı yaparsak, bugünkü resmi deprem bölgeleri haritası çerçevesinde değerlendirmeler yaptığımız zaman, 50 yılda, klasik anlamda bir yapı içinde yüzde 10 aşınma olasılığıyla, bu ülkede karşılaşacağımız deprem büyüklüğü 7.6'dır. Bunu 100 yıl için yaparsanız 7.9, 10 yıl için yaparsanız 6.8 gibi bir rakam elde edersiniz. Ama aşınma olasılığını değiştirirseniz, bunlar artar veya azalır. İstatistikler bize yol gösterir; ama bunları doğru yaparsanız. İstatistikler de bize, hakikaten bu ülkede her zaman büyük depremlerle karşılaşabileceğimiz gösteriyor.

Bu da, şu anda geçerli olan ve inşaat mühendislerimizin kullandığı Türkiye deprem bölgeleri haritası. Bu haritada, birinci ve ikinci deprem bölgelerinin, ülkenin alan olarak yüzde 66'sının, nüfus olarak yüzde 71'inin, endüstri merkezlerinin yüzde 74'ünü ve enerji santrallerinin yüzde 75'ini kapsadığını görüyoruz. Bu, çok ciddi bir dağılımdır. Türkiye, tüm yatırımlarında ve nüfus hareketlerinde, bu deprem tehlikeli bölgeleri göz önüne almak zorundadır; gerek makro ölçüde, gerekse mikro ölçüde.

Bir diğer husus ise deprem kaynağı. Deprem kaynağı da, bazen

çok yakın olmamız nedeniyle kayıplarımızı arttıran önemli jeolojik unsurlardan bir tanesi. Zaman zaman, biraz da yanlış anlamayla, deprem faylarının çok uzağında durulması gerektiği gibi bir görüş ortaya atılabiliyor. Bazı ülkelerde, yeri kesin olarak belirlenmiş deprem hatlarının 50'şer metre ya da 100'er metre uzağında durulmasıyla ve doğru düzgün bina yapılmasıyla zararların azaltılabileceği de söylenebilir. Mümkünse, yerlerini doğru saptayıp, uzak durmakta yarar var. Ancak, burada gördüğünüz gibi, bazı olaylarda, fayların, bina yakınından geçse bile, o binalarda hasar yapmayabileceği de görülüyor.

Bu, Gölcük'ten alınmış bir resim. İki bina arasından geçen fay 4 metre hareket etmiş -kalıcı bir hareket- ama binalar hasarlı bile olsa, ayakta durabiliyor. Demek ki, bu, karmaşık bir problem. Yani fayların yerleri bulunmalı, gerekenler de yapılmalıdır. İlgili yapıların buna göre tasarlanması önemli bir konu. Yoksa, bu ülkede 15 bin kilometre faydan nereye kadar uzak durabilirsiniz?!

Zemin, önemli bir konu. Yanlış yer seçimi, plansız yerleşim, bu manzaralarla karşılaşmamıza neden oluyor. Bu binalar, zeminin içine çökme sonucu yıkılan bir durum gösteriyor. Buna "Sıvılaşma" diyoruz. Özellikle yanlış yer seçimi sonucu böyle manzaralarla karşılaşma olasılığı çok yüksek. Camı kırılmayan, ama batan, eğilen yapılar görüyoruz.

Yerleşimlerimizin deprem güvenliğini sürekli sorgulamamız lazım. Bunu sorguladığımız zaman, birçok konuya değinmek gerekiyor. Bunlardan bir tanesi, bu ülkede risk ve afet yönetim politikasının arzulanan noktada olmaması, imar iskân ve afet mevzuatının yetersizliği, deprem yönetmeliklerinin yeterli düzeyde uygulanamaması, plansız yerleşimler, denetimsizlik, herkesin yapı üretebilmesi, risk sisteminin zafiyetleri, profesyonel mühendislik sisteminin kurulamaması, kötü malzeme ve kötü işçilik, deprem sigorta sistemindeki yetersizlikler, her seviyede eğitim eksikliği, yerel yönetimlerin görev tanımı, yetki ve sorumluluklarındaki belirsizlikler, sürdürülebilirlik kavramının yerleşmemesi, politik müdahale ve göç,

Göç, bu ülkenin hâlâ önemli problemlerinden bir tanesi. Bunun

çok ayrıntılı nedenlerine girmek istemiyorum; ama Türkiye, birinci derece ve ikinci derece deprem bölgelerinde yığılmalara neden olan ve plansız yerleşimlere neden olan, denetimsiz yerlere yerleşmelere neden olan bu göç sorununu çözemezse eğer, mevcutların rehabilitasyonunu yapamadan, yeni gelenlerle riski daha arttırarak, böyle devam ederiz.

Bu göç ve plansız kalkınma, Türkiye'yi kent depremleri sürecine soktu. Türkiye, 1992 Erzincan depremiyle başlayan, 95'te Dinar depremiyle devam eden, 98'de Ceyhan'la süren ve 99'da Kocaeli depremiyle karşımıza çıkan kent depremleri sürecine girmiştir. İnşallah, bundan sonra bunun daha kötü sonuçlarını görmeyiz. Çünkü nüfus, hızla belli yerlere yığılıyor. Bazı yerlerde artışlar müthiş hızlı oluyor. Şu anda, birinci derece deprem bölgelerindeki belediye sayısı yüzde 48, yüzde 20'si de ikinci derece deprem bölgelerinde. Nüfusu 1 milyondan fazla olan ve birinci ve ikinci derece deprem bölgelerindeki -ki, ülkenin yüzde 70'ini kapsıyor bu- illerin sayısı 11. Yani biz, Türkiye'de her an, büyük bir ilden bir kent depremi haberi duyabiliriz. Türkiye, bunu çok ciddi olarak göz önüne almalı. Birçok sayılar söyleyebiliriz. Bunlar resmi rakamlar, Bayındırlık İskân Bakanlığından alınmış rakamlar.

Bu süreç içerisinde, özellikle okul ve hastanelerin, kamu binalarının, deprem öncesi ve sonrasında halka hizmet verecek yapıların mutlaka ayakta kalması lazım. Bunların güçlendirilmesi, belki yıkılıp yeniden yapılması süreci yavaş gidiyor. Sorun, yalnızca bütçe değil; para bulunabilir. Ancak, bu konuda organizasyon eksiklikleri var.

Biliyorsunuz, bu ülkede 5 yıllık kalkınma planları var. 5 yıllık kalkınma planlarında her konuya değiniliyor, komisyonlar kuruluyor, ülkenin gelecek 5 yılında neler yapılması gerektiği konuşuluyor, yazılıp çiziliyor ve ilgilenenlere tavsiye ediliyor. 1963 yılından beri bu 5'er yıllık planlar yapılır. Bu planlarda, gittikçe artan düzeyde afetlere yer verildiğini görüyoruz. Bu, sevindirici. Ancak, bunlardan en belirginini Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı; çünkü 1999 depremi sonrası yapılan bir plan. Burada bazı tavsiyeler var. 270 kişiden oluşan bir özel ihtisas

kurulu kurulmuş. Yasal düzenlemelerle ilgili olarak şunlar söylenmiş: "3194 sayılı İmar Yasası değiştirilmelidir. 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu elden geçirilmelidir. 5442 sayılı İl İdaresi ve 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunları kaldırılmalıdır. 3458 sayılı Mühendis ve Mimarlık Hakkındaki Kanun değiştirilmelidir. 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu değiştirilmelidir. Yapıda denetim sorunu ve sigortayla ilgili yasal düzenlemeler yapılmalıdır."

Burada sarıyla işaret ettiğim tavsiyeler hâlâ yapılamadı. Beyazla işaret edilenler yapıldı gibi, ama onların önemli eksiklikleri var. Ayrıca, personel ve mali altyapıyla ilgili olarak, eğitim ve teknik altyapıyla ilgili olarak ve uzun dönemde yapılması gereken çalışmalarla ilgili olarak, Sekizinci Beş Yıllık Planda, afet zararlarının azaltılmasıyla ilgili tavsiyeler var.

Uzun dönemde yapılması gerekenler söylenmiş, güzel şeyler tavsiye edilmiş. 1999 depreminden sonra 7 yasa, 32 kanun hükmünde kararname, 19 Bakanlar Kurulu kararı, 8 yönetmelik, 3 genelge, 15 tebliğ çıkmış. Ancak, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, şu anda orta vadeli program olarak ilan edilmiş; 2006-2008 arasında. Orada üç tane madde var; ikisi afetlerle ilgili. Bakın, hepsi bu kadar. "Afet öncesi, afet sonrası başlayan afet yönetiminin bütüncül bir sisteme kavuşturulması için, ilgili kurumların çalışan yetki ve sorumlulukları giderilecek, mevcut mevzuat gözden geçirilecek." Yani Yedi ve Sekizinci Beş Yıllık Planlar döneminde yapılmayanlar, Dokuzuncu Kalkınma Planı, orta vadeli program biçiminde yine tavsiye ediliyor. Fazla değinmedik; ama bütüncül sistem kurulması işi bir türlü gerçekleştirilemedi.

Ayrıca, "Şehir planlaması ve bina inşasında afet güvenliğiyle ilgili standartlar geliştirilecek, imar ve yapılaşma sürecinin denetimi sağlanacak, sorumluluk ve cezalar netleştirilecek ve kurumlar arası görev bölüşümü gözden geçirilecektir" deniliyor. Ancak, bu tavsiyeler, 2005 tarih ve 5866 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı komisyonlarında, afetlerle ilgili çok spesifik bir şey göremedik. 54 tane komisyon var.

Sarıyla işaretlediğim, belki afetlerle ilgili olabileceğini

düşündüğümüz Yerleşme ve Şehirleşme Komisyonu. Böyle bir Komisyon var. Sanıyorum, buradan, Türkiye'de deprem zararlarının azaltılmasıyla ilgili bir şeyler çıkabilir.

Yeşiller de belki afet zararlarının azaltılmasıyla ilgili olabilir diye düşünüyorum. İçeriğini bilmiyorum.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı içerisinde, maalesef, deprem zararlarının ya da afet zararlarının azaltılmasıyla ilgili bir komisyon görünmüyor.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar. Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Eyidoğan'a teşekkür ediyoruz.

Bizler, inşaat mühendisleri olarak, Sayın Eyidoğan'ı, yerbilimcilerine değişik bir ses olarak takip ediyoruz. Sayın Eyidoğan'ı, Bu ülkede depremin mutlaka olacağını, nereden ve nasıl geleceğini filan tartışmak yerine, bu olacak olan depremlere karşı dayanıklı yapı yapmanın çok önemli olduğunu vurgulayan ender yerbilimcilerden biri olarak görüyorum; basından, medyadan, bilimsel toplantılardan. Burada da o görüşlerini tekrarladılar. Yani diğer yerbilimcilerden farklı olarak, depremin niteliğinden çok, bu depremin niteliğine uygun yapılaşmayı veya yerleşimi öne çıkarıyorsunuz. O açıdan da size gerçekten teşekkür ediyorum.

Sayın Timsal Özer'e söz vermeden önce, bir istatistiki bilgi aktarmak istiyorum.

Ben, iki dönemdir İnşaat Mühendisleri Onur Kurulu Üyesiyim. 2004-2006 yılında, Bayındırlık Bakanlığından bize, Onur Kuruluna, 80 küsur civarında "Yapı denetim kuruluştur" hakkında suç duyurusunda bulunuldu. Ortama 4 veya 5 teknik elemanın çalıştığını düşünürsek, yaklaşık olarak 350-400 civarında teknik eleman, Bayındırlık Bakanlığının duyurusu üzerine, odaların yönetimleri tarafından disiplin kurullarına gönderildi. Bu, onur kurullarında şöyle bir düşünce geliştirdi: Bu kadar meslektaşımız yanlış yapıyor olamaz, olmamalı. Onur kurulları olarak, "Acaba sistemde mi, yasada mı, yapı denetim uygulamasında mı bir yanlışlık var ki,

bizim meslektaşlarımız bu kadar yanlışa düşüyorlar" düşüncesini geliştirdik. Buna, diğer bazı odaların onur kurulları da dahil.

Yapı denetiminin başında olan meslektaşlarımızdan biri olarak, Sayın Timsal Özer'in sunusunda buna da cevap bulabilirsem, en azından ben memnun olacağım.

Teşekkür ederim.

TİMSAL ÖZER

(Yapı Denetim Komisyonu Üyesi)

Sayın Başkan, sayın konuklar, sayın meslektaşlarım; "Yapı denetimine niçin gerek duyuldu, özellikleri nedir, uygulamada karşılaşılan sorunlar nelerdir, kanun ve yönetmeliğin aksayan yönleri nelerdir, ideal bir yapı denetim sistemi asıl olmalıdır?" konularını içeren bir sunum yapacağım.

Sizleri saygıyla selamlayarak, sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle, yapı denetimiyle ilgili mevzuatı değerlendirmekte fayda görüyorum. Ülkemizde, 1930 yılında yürürlüğe giren Belediye Kanunu ve Umumi Hıfzısıhha Kanunundan başlamak kaydıyla, çıkartılan tüm yasalar, sağlıklı, güvenli ve afetlere dayanıklı yapılar oluşturmak amacıyla çıkmıştır.

Ülkemizde, yerleşme ve yapı üretimi konusundaki sorunları ve çözüm arayışları zaman zaman 5 yıllık kalkınma planlarında da yer almıştır. Örneğin, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, konut sektörüyle ilgili sektörler arasında, ticari amaçla yapılan konutları daha sıkı denetlenmesini sağlayacak yasal ve idari tedbirlerin alınacağı; Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, özellikle deprem riski daha çok olan yörelerde yeni yapılacak konutlarda özel standart ve yönetmeliklerin uygulanması ve mevcut yapılarda da dayanımı arttıracak çalışmaların yapılacağı; Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında, yapı denetimindeki mevcut aksaklıkların giderilmesi için yeni bir denetim sisteminin geliştirileceği ve inşaatlarda standart dışı malzemelerin kullanımının önleneyeceği; 1985 yılında, fiziksel planlama faaliyetinin merkezi yönetimin vesayeti anlayışıyla gelişmeyeceği anlayışıyla, imar

planlama yetkisini tamamen belediyelere bırakan 3194 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girmiş olup; Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, 3194 sayılı İmar Kanunda, planlamayı yapan, yaptıran ve aykırı hareket edenlerin sorumlulukları ve bu kişilere uygulanacak müeyyideleri açıklıkla ortaya konulacağı vurgulanmış; ancak, bu önlemlerin büyük bir bölümü uygulamaya yansıtılamamıştır.

En aktif deprem kuşaklarından birisi içerisinde bulunan ve topraklarının yüzde 96'sının farklı oranlarda deprem tehlikesine sahip olan, nüfusunun yüzde 98'i bu bölgelerde yaşayan ülkemizde uzun yıllar yürürlükte olan imar mevzuatındaki çeşitli hükümlere rağmen, uygulamada etkin bir yöntemin sağlanamadığı açık bir gerçektir.

Ülkemizin can ve mal güvenliği ve milli servetlerimizi koruyabilmek için, yerleşilecek yapıların ve yapılaşmanın çağdaş norm ve standartlar içerisinde gelişmesini sağlamak, devletin temel görevidir. Ancak, kırdan kente göç, bölgesel dengesizlikler, planlama sonucu oluşan arazi rantlarının kamuya dönüştürülememesi; ruhsatı vermeye yetkili idarelerin, özellikle belediyelerin teknik eleman ve mali kaynak eksikliği; dar gelirli arsa ve konut sağlanmasında yetersiz kalınması, doğal kaynak israfı ve yapı üretimi esnasında hatalı teknoloji ve eksik malzeme kullanımı, ranta dayalı çözümler gereği ruhsatsız yapılaşma, düzensiz kentleşmelerin ve yapılaşmaların oluşumunu ortaya çıkarmıştır.

Bilgi ve teknoloji çağıyla birlikte, globalleşme ve entegrasyon sürecinin yaşandığı 21. Yüzyıldaki dünyamızda yapı sektöründe öne çıkan en önemli sorunlardan biri şehirleşme ve konut sorunu olmuştur. Avrupa Topluluğuna girmeye hazırlandığımız bu süreçte, bu toplumun bir üyesi olmanın gerektirdiği sosyal ve teknik standartları yakalamamanın önkoşullarından biri, şüphesiz ki planlı yerleşme ve şehirleşmeyi gerçekleştirmektir.

Toplumda yaşayan bireylerimizin en önemli haklarından biri de barınma ve konut hakkıdır. Anayasada bu hak, sosyal haklardan biri olarak, "Konut hakkı" başlığı altında güvence altına alınmış

olup; en genel anlamıyla bu hak, bireyin, sağlam, kaliteli, uygar, doğal afetlere karşı güvenli konutlara sahip olmasını öngörmektedir.

Kentsel ve kırsal alanlarda artan konut ihtiyacıyla birlikte, kentsel fonksiyonların gerektirdiği çeşitli kamu ve özel sektördeki sayısal artış nedeniyle, yürürlükteki yasalar ve yönetmelikler yetersiz kalmış, ülke düzeyinde bir inşaat kontrol sisteminin oluşturulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Yapıların proje ve inşaat aşamalarında, yerel idarelere yasalarla verilen görevlerin yerine getirilmesindeki maddi kaynak ve eleman yetersizlikleri ve deprem kuşağında yer alan ülkemizde kaçak inşaatların yapılması, milli servetimizin yanı sıra, can kayıplarına da neden olmuştur.

Asıl felaket olarak nitelendirilen 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 tarihlerinde yaşanan depremler sonrasında meydana gelen can ve mal kayıpları, düzensiz yerleşme ve yapılaşmanın yol açabileceği zararları bütün açıklığıyla gözler önüne sermiştir.

Bakanlığımız, depremlerin hemen akabinde harekete geçerek, can ve mal güvenliğini sağlamak, kaynak israfına neden olan plansız ve kalitesiz yapılaşmayı önlemek, zarara uğrayan üçüncü şahısların haklarını korumak; yapı üretimindeki kusur, ihmal ve yetersizlikleri tespit edilen yapı kurumlarına karşı gerekli tedbirleri almak maksadıyla bir dizi önlemler ortaya koymuştur. Bunları ana başlıklarıyla özetleyecek olursak, Bakanlığımız, 4445 sayılı Yetki Kanununa dayanarak, çeşitli gerekçelerle yıllardır üzerinde çalışmış olduğu yapı denetimi yasa taslaklarını birleştirmiş ve 595 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameyi, 10 Nisan 2000 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Kanun Hükmünde Kararnamenin, Anayasa Mahkemesi Başkanlığınca yürütmesinin durdurulması ve iptalinden sonra oluşan denetim boşluğunu doldurmak üzere, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 2001 tarihinde bu Kanuna dayanılarak çıkartılan Yapı Denetimi Yönetmeliği, 12.08.2001 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanunun amacı, can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen ve sağlık kurallarına,

standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

4708 sayılı Yapı Denetim Kanunuyla, yapı denetim sisteminde yeni kurumsal araçlara ihtiyaç olduğu gerçeği dikkate alınmış ve yapıların etkin denetimi için, deneyimli, yetkili ve sorumlu kuruluşlar oluşturulması ve hem proje, hem de uygulama denetimlerinin aynı kuruluşlar eliyle yapılması sağlanmıştır.

4708 sayılı Kanunla getirilen yapı denetim sisteminin amaçları;

- Yapıda can ve mal güvenliğini sağlamak
- Yapıların kalitesinin artması ve ekonomik ömürlerinin uzaması
- Bakım ve onarım giderlerinin azaltılması
- Depreme dayanıklı, çağdaş norm ve standartlarda yapı üretmek
- Yapı üretim ve denetim sistemi içerisinde, yapım müteahhidi, proje müellifi, laboratuvar görevlileri, yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve denetçi mühendis gibi, yapı üretiminde rol alan kurumlara görev, yetki ve sorumluluklar vermek
- Bu alanda verilecek hizmetlerin kalitesini yükseltmek
- Yapılaşma süreci içerisinde kamu denetiminin etkinliğini arttırmak
- Bina yaptıran veya satın alan kişilerin, kusurlu yapılar nedeniyle ödedikleri can ve mal kayıplarının azaltılması
- Yapı kalitesi konusunda bilincinin geliştirilmesi ve tüketicinin korunması

- İnşaat sürecinde suç işleyenlere karşı yaptırımların etkin şekilde uygulanması ve denetim

- Hukuk ve adalet düzenine olan inanç duygularının artırılması

4708 sayılı Kanun, 3194 sayılı İmar Kanunun 26. Maddesinde belirlenen kamuya ait yapı ve tesislerle, 27. Maddede belirlenen ruhsata tabi olmayan yapılarla, tek parselde, bodrum kat dışında en çok 2 katlı ve toplam alanı 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini sağlar. Organize sanayi bölgelerinde ve serbest bölgede yapılacak yapılar da Kanun kapsamındadır.

Kanunun uygulanması, pilot il olarak 14 ilde başlatılmıştır. Yapı denetim kuruluşları, Bayındırlık ve İskân Bakanlığından izin belgesi alan tüzelkişilerdir. Bu kuruluşların ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşur. Yapı denetim kuruluşları, proje aşamasında asgari 1 mimar, 1 proje denetçisi inşaat mühendisi, 3 yapı denetçisi inşaat mühendisi, 2 denetçi makine mühendisi, 1 tane de elektrik mühendisi istihdam etmek zorundadır.

Yapı denetim kuruluşlarının görevi, yapıya ilişkin bilgi formu verilmesiyle başlar. Yapı denetim kuruluşları, proje aşamasında, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre inceler. Proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşü vermek; inşaat aşamasında, inşaatın imarında belirlenen yeri şartlara ve standarda uygun olarak yapmak, imar mevzuatı güvenceli yapının fenni mesuliyetini üstlenip ruhsatı imzalamak ve inşaatın proje şartlarına ve standartlarına uygun olarak yapılmasını denetlemekle yükümlüdür.

Denetçi mimar ve mühendisler, yapı denetim hizmetlerinin, kanun, yönetmelik, şartlar ve standartlar çerçevesinde yürütülmesinden sorumludur. Bu kişiler, uzmanlık alanlarına uygun olarak, Bakanlığımızdan denetçi belgesi alan mimar ve mühendislerdir.

Denetçiler, denetçi proje müellifleri tarafından hazırlanan, zeminin çeşitli özelliklerinin tespit ve değerlendirilmesiyle, yapının taşıyıcı sistemi, zemin durumuna ilişkin hesap raporunu; mimari, statik, makine, elektrik projeleriyle, yapının özellikleri nedeniyle gerekli görülürse, diğer projeleri de imar mevzuatı gereği, mesul olunan her türlü hesap ve detayları, keşifleri, yapı elemanları ve bölümlerine; yapı malzemelerine ilişkin şartnamelerle, deprem, yangın ve benzeri tabi afetlere karşı denetimini kapsayan projeleri, fen ve sağlık kurallarına, hesap metotlarına, şartnamelere ve belirli diğer şartlara uygunluğu açısından inceler ve mevzuat hükümlerine

uygunluklarına dair görüş vermek suretiyle, ilgili kuruluşların dışında başka hiçbir kuruluşun vize ve onayına tabi olmaksızın yapı denetim kuruluşlarına vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler, yapım işlerinde kullanılan malzemelerin, yapı eleman ve ürünlerinin, yapı denetimiyle ilgili diğer imar mevzuatına, standardına, şartname ve diğer prosedürlere uygunluğunu kontrol etmek ve mevzuatta belirtilen gerekli deneyleri laboratuvarda yapmak, sonuçlarını belgelemekle yükümlüdürler.

Denetçiler, yapı denetimiyle ilgili görevlerde, hata ve kusurları görmek ve düzeltilmesini talep etmekle yükümlüdürler.

Denetçiler, yapı denetim sisteminin gereği gibi yerine getirilmemiş olmasından dolayı sorumlu tutulurlar.

Denetçilerin denetimleri altında inşa edilen yapıların, yapım ruhsatı eki projelerine, fen ve sanat kurallarına ve yapı denetimle ilgili mevzuata aykırı yapılması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarlarından, uzmanlıklarına göre sorumludurlar.

Denetçi mimar ve mühendisler, yapı denetimle ilgili yasaları, ilgili yönetmelikleri, diğer imar mevzuatını, standartları ve yapı denetiminin şartnamelere aykırı yönlerini belirlemek ve bu eksikliklerine yerine getirilmesinden sorumludur.

Yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri, yapı müteahhidiyle birlikte, hata ve kusurlardan dolayı, yapı sahibiyle ilgili, idare karşısında kusurları oranlarında sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi, yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı 15 yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise 2 yıldır.

Bu Kanunun uygulaması sırasında görevini ihmal eden yapı denetim kuruluşunun ortakları, yöneticileri, mimar ve mühendisleri, yapı müteahhidi, proje müellifleri, Türk Ceza Kanununun 3. Bap 4. Fıkrasındaki görevi ihmal ve görevi kullanmayla ilgili hükümlere göre cezalandırılırlar. "Bu hüküm uyarınca verilecek cezalar paraya çevrilemez ve tecil edilemez." Bu okuduğum hüküm, Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Teşvik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunca,

Türk Ceza Kanunu'nun 257. Maddesi olarak değiştirilmiş; ayrıca, 4708 sayılı Kanunun 9. Maddesine, "Yapı denetim kuruluşunun ortak ve yöneticileri, mimar ve mühendisleri, bu Kanun hükümleri çerçevesinde, yapmaları gerekenleri yapmadıkları halde yapmış gibi veya yapmalarına rağmen gerçeğe aykırı belge düzenlemeleri halinde, Türk Ceza Kanununun, resmi belgede sahteciliğe ilişkin düzenlemedeki cezalar" hükmü ilave edilmiştir.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Kanuna dayalı olarak çıkartılan Yapı Denetim Usul ve Esasları Yönetmeliğinin hükümleri gereği kurulan ve görevlerine başlayan yapı denetim kuruluşu, laboratuvar ve bu birimlerde görevli denetçi mimar, mühendis veya kontrol mühendislerinin, Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği, Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanlığı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ve ruhsat vermeye yetkili idarelerin yapmış olduğu denetim ve incelemelerle; Kanunun 2. Maddesinin C Bendindeki, yapının ruhsat ve ekleriyle mevzuata uygun olarak yapılmasını benimsemek; D Bendindeki, yapım işlerinde kullanılan malzemelerle, imalatın proje teknik şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol etmek ve sonuçlarını belgelendirmek, malzemeler ve imalatla ilgili deneyleri yaptırmak; E Bendindeki, yapıların tüm denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin bir nüshasını yetkili ilgili idareye vermek; denetimleri sırasında yapıda kullanılan malzeme ve imalatın teknik şartname ve standartlara aykırı olduklarını belirledikleri takdirde, bu durumu bir raporla ilgili idareye ve il sanayi ve ticaret müdürlüklerine bildirmek; F Bendindeki, işyerinde, iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirmek; G Bendindeki, ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç işgünü içinde ilgili idareye bildirmek; H Bendindeki, ruhsat eki projelerine uygun olarak kısmen veya tamamen bitirildiğine dair ilgili idareye rapor vermek; I Bendindeki, zemin, malzeme ve imalata ilişkin deneyleri şartname ve standartlara uygun olarak laboratuvarlarda yaptırmak hükümlerine uyulmadığı; yapı denetim kuruluşlarının merkezi dışındaki, diğer

illerde aştığı temsilciliklerin, şubelerin, Ticaret Kanunu hükümlerine göre uygun yapılaşmayı gerçekleştirmedikleri; müteahhit veya proje bürolarında görev alacak yapı denetçisi veya yardımcı kontrol mühendislerinin ikamet adreslerinin şube adresi olarak gösterildiği; şube boyutunda gerçekleştirilen denetim hizmetlerine ilişkin belgelerin şubelerde bulunmadığı; bazı yapı denetim kuruluşlarının, Yönetmeliğin 14. Maddesinde belirtilen hakediş ve hizmet bedelini tediye ettiği veya yapının değişik aşamalarında hakediş talebinde bulunduğu; oysaki, Yönetmeliğin 6. Maddesi gereği, yapım aşamalarına göre, raporların düzenleme tarihinden itibaren 3 işgünü içinde ilgili idarelere verilmesi gerektiği; ayrıca, ilgili idarelerin ancak hakediş tediye aşamasında denetim yapabileceği dikkate alındığında, idarelerin sağlıklı kontrol yapamadığı; firma yetkililerinin ve/veya çalışanların, denetçi mimar, mühendis veya yardımcı kontrol mühendislerine ait taahhütname ve projelerde sahte imza atıldığı; statik proje müelliflerinin donatı seçiminde gerekli özenin gösterilmediği, kolon ve kiriş birleşim yerlerinin demir yoğunluğundan dolayı, bu kesimden betonun zor geçirildiği; çözüm olarak donatı tahvili ve dane çapı düşük beton kullandığı, bu işlemlerin betonun mukavemetini düşürdüğü; bu konuda, proje müellifi, inşaat mühendisi ve yapı denetçisinin gerekli özeni göstermediği; beton döküm ustalarının, yönetmelik şart ve esaslarına uymadığı; inşaat mahallinde çoğu kez yapı denetçisinin yahut kontrol elemanının bulunmadığı, TS 500, standardı bulunmadığı; numunelerin dökülen betonu temsil edebilmesi için, numune alınması uygulamasının yapılmadığı; yapı denetim kuruluşunun adres değişikliği, ortakların değişikliği, denetçi mimar ve mühendis veya yardımcı kontrol mühendisi değişikliği gibi yapısal değişiklikleri yasal süresi içinde ilgili idare ve Bakanlığa belirtmediği; Kanunun 3. Maddesinin son fıkrasında yer alan "Yapı denetim kuruluşu, denetim faaliyetinin dışında başka bir ticari faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşun denetçi mimar ve mühendislerin denetim süreci boyunca başka bir mesleki ve inşaat işleriyle ilgili ticaret başvurusunda bulunmaları yasaktır" hükmüne uyulmadığı; aynı anda birden fazla yapı denetim firmasında

alışmasına sistem izin vermemekle birlikte, yapı denetim sistemi dışında kalan sektörlerde mesleki ve inşai işlerle ilgili ticari faaliyette bulunanların olduğu; firmaların vefat eden denetçilerinin vefatının çoğu zaman bildirilmemesi ve gerekli denetçi değişikliklerinin zamanında yapılmadığı, bu nedenle işlerin sağlıklı denetlenemediği tespit edilmiştir.

2005 ve 2006 yılları içerisinde, yapı denetim görevlerini yerine getirmeyen, ilgili mevzuata aykırı davranan, incelemeye alınan denetim firmalarının sayısı parsel bazında 870'tir. Soruşturma sonunda, söz konusu Kanun ve Yönetmeliğe aykırı davranan, geçici olarak faaliyeti durdurulan firma sayısı 2004 yılında 55, 2006 yılı içerisinde kapatılma süreci devam eden firma sayısı 18'dir.

Yapı Denetim Komisyonu Başkanlığı, Kanun ve Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihinden bugüne kadar 10 551 kişiye mühendis-mimar müellif belgesi, 565 firmaya yapı denetim izin belgesi vermiştir.

Yapı denetim firmaları tarafından pilot illerde denetlenen inşaat alanı 120 milyon 768 bin 480 metrekaredir. Adana için bu değerleri verirse, 2 milyon 769 bin 806 metrekare inşaat alanını denetlenmekte, halihazırda 15 tane denetim firması görev yapmakta. Yine Adana'daki denetçi mimar-mühendis sayısı 306, ruhsat sayısı 1 449. Bunun 18 ilde yapılan denetlemelerdeki oranı ise yüzde 2.29'dur.

Kanun ve Yönetmeliğin uygulanmasında, ilgili idareler, yapı denetim kuruluşları, özel ve tüzelkişilerin makamına intikal eden sorunlar, yeni Yönetmelikle çözüme kavuşturulmuştur.

Yasa ve Yönetmeliğin uygulamaya konulduğu 13.08.2001 tarihinden bu yana, bazı aksaklıklara rağmen, Yapı Denetim Yasasının ülkemiz için ne denli gerekli olduğu herkes tarafından kabul görmüştür. Nitekim, bundan hareketle, üniversiteler, meslek odaları, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlar, özel ve tüzelkişilerden gelen öneri ve tekliflerin değerlendirilmesiyle, Yapı Denetim Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı hazırlanmış ve Başbakanlığa iletilmiştir.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Timsal Özer'e teşekkür ediyorum.

Bu saydığım eksikleri, yapı denetim kuruluşlarının yapmadıkları konulardaki tespitleri duyduktan sonra, Onur Kuruluna neden o kadar denetim kuruluşunun geldiğini anladım. Fakat hâlâ denetim kuruluşu olarak devam etmek isteyen meslektaşlarımı da cesaretlerinden dolayı kutluyorum. Bütün bunları aksatmadan yapmaları gerekiyorsa, yapı denetimi kuruluşu sahibi olmayı veya yapı denetim mühendisi olarak çalışmayı, gerçekten yürek isteyen bir iş gibi gördüm.

Teşekkür ederim.

Yine işin mutfağından, belediyeler ve yerel yönetimlerle yakın ilişkide olan ve yerel yönetimin içinde olan Sayın Alim beye sözü aktarıyorum.

Buyurun.

ALİM ERDOĞAN

(Seyhan Belediyesi)

Değerli konuklar ve katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugünün gündemini oluşturan depremin zararını en aza indirmek, yerleşim alanlarının seçiminden, tek tek binaların depreme dayanıklı inşa edilmesine kadar geniş bir alanı kapsar.

OTURUM BAŞKANI

Özür dilerim. Bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Sorularımız yazılı olarak alınacak ve ikinci turda da hem konuşmaların devamı yapılacak, hem soruların cevabı verilecektir.

Görevli arkadaşlar soru kağıtlarını dağıttılar mı acaba? Sorularınızı hazırlayabilirsiniz. İkinci tura, konuşmaların devamı ve soruların cevabı şeklinde devam edeceğiz.

Buyurun.

ALİM ERDOĞAN

Şehirleşmeyi iki ana aşamada ele alırsak, birinci aşama planlama aşamasıdır. Bu aşamada, yerleşime açılacak alanların jeolojik etütleri, toprak verimliliği, orman alanı olup olmadığı, arkeolojik bölge olup olmadığı gibi konular incelenir ve bunların uygun görülmesi halinde de imar planları yapılarak, yerleşime açılır.

İkinci aşaması yapılaşma aşamasıdır. Bu aşamada, çeşitli kuruluş ve kişilerin sorumluluğu vardır. Bu uygulamada, arsa sahibi, yükleniciler, belediyeler, proje müellifleri, yapı denetim kuruluşu ve teknik uygulama sorumlularına kadar birçok kişi görev almaktadır ve hepsinin görev ve sorumlulukları da kanunlarda belirtilmiştir.

Bunların hepsinden daha önemlisi, yukarıda sayılan sorumlu kişilerin görevlerini yapabilmeleri için uyması gereken standartlar, yönetmelikler, tartışmaya meydan vermeyecek şekilde hazırlanmalı ve herkesin görevi tanımlanmalıdır.

Gerek 3030 sayılı Kanun, gerekse onun yerine çıkan 5216 sayılı Kanun, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını tanımlamıştır. Bu tanıma göre, binalara ruhsat verme, denetleme görevi ilçe belediyelerine verilmiştir; yani 4708 sayılı Yasada "İlgili idare" diye bahsedilen idare ilçe belediyeleridir.

1989 yılında kurulan Seyhan İlçe Belediyesi, 1990 yılından itibaren bu işlemleri yürütmektedir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2. Maddesine göre sınırlar belirlenmiştir ve bu sınır, 38 912 hektarlık alanı kapsamaktadır.

1995 yılında kentin nazım planları yeniden revize edilmiş, revizyonun ardından imar planları hazırlanmış ve bu yeni hazırlanan nazım plana uygun 12 500 hektarlık alanın uygulama imar planları yenilenmiştir. 7 bin hektarlık alan henüz nazım planı aşamasında, 80 hektar da koruma amaçlı imar planımız bulunmaktadır.

Bundan 8 yıl önce, 27 Haziran 1998 tarihinde Adana'da ve çevresinde meydana gelen depremde, Seyhan, Ceyhan, Yüreğir, Yumurtalık gibi ilçelerde toplam 10 232 konut ağır hasarlı, 14 556 konut orta hasarlı, 48 122 konut az hasarlı olmak üzere, toplam

77 910 konut hasar görmüş, 145 kişi hayatını kaybetmiş, çok sayıda vatandaşımız yaralanmış ve çok büyük maddi kayıplar olmuştur. Sonuçları bu kadar ağır olan depremi yok saymak imkânımız olmadığına göre, depreme dayanıklı bina yapmak dışında başka da bir çözüm bulunmamaktadır.

Adana İli, doğal afet riski olan bir bölgede yer almasına rağmen, yoğun göç alması nedeniyle hızla bir şehirleşme süreci yaşanmaktadır. Şehrin belirli tarım arazileri, arsa fiyatlarının yüksek oluşu, şehre göç edenlerin gelir düzeylerinin düşük oluşu ve tamamen kırsal kesimden gelmesi nedeniyle küçük hisseler şeklinde satılmış ve bu satış işlemleri 3194 sayılı Yasanın yayınlandığı 1985 yılına kadar da devam etmiştir. Hızlı nüfus artışına bağlı olarak oluşan imarlı arsa talebinin karşılanamaması üzerine kaçak yapılaşmanın önüne geçilememiş, özellikle Güney Adana ile Orta Adana'nın büyük bir bölümü kaçak olarak yapılaşmıştır. 1980'li yıllarda, Kuzey Adana'da geniş çaplı bir uygulamaya girilmiş, imarlı bölge oluşturulmuş ve şehir, o yöne doğru gelişmeye devam etmektedir.

Yapı denetimine gelince, 3194 sayılı İmar Kanununun 21. Maddesinde, bütün yapılar için, belediyeden veya valilikten ruhsat alınması zorunluluğuna dair hüküm var. İmar Kanununun 28. Maddesinde ise, zemin etütlerini üzerine alan meslek mensuplarının, yapıyı ruhsat gereklerine uygun olarak yaptırma; aykırılıkların tespiti halinde, ruhsatı veren belediye veya valiliğe bildirmek zorunluluğu getirilmiştir. 42. Maddede ceza hükümleri vardır, 32. Maddede de inşaatı mevzuata uygun hale getirme zorunluluğu vardır. Aynı Kanununun 38. Maddesinde, yapıların, mimari, statik ve her türlü resmi hesaplarının hazırlanması ve bunların uygulanmasıyla, fenni mesuliyetlerin uzmanlık konuları ya da ilgili konulara göre, mühendis ve mimarların da fen adamları tarafından deruhte edileceği belirtildiği halde, denetimin nasıl yapılacağı, denetimin kriterleri, denetim yetkililerinin sorumlulukları, sorumluluğa ilişkin yaptırımlarla ilgili herhangi bir tanımlama bulunmamaktadır. Yani bir binanın projesine uygun olup olmadığı, sadece belediye denetlediğinde ortaya çıkarsa

çıkıyor.

Adana Büyükşehir Belediye Meclisi, 1986 tarihinde 280 tane Meclis kararı almıştır. Bu tarihte, 4 katlı, bodrum ve asma katı birer kat saymak üzere 6 katlı yapıların ruhsatı için başvurularında, zemin emniyet gerilmesi raporu istenmesi zorunluluğu getirilmiştir. O günden beri de bu uygulama devam etmektedir. 4708 sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce, yapının yüksek kalitede ve standartlara uygun, projeler uygun yapılmasında, teknik uygulama sorumluları belediyeye karşı sorumluydu. Belediyeler, teknik uygulama sorumlularının görevlerini yerine getirmelerini denetlemekle yükümlüydüler. Seyhan gibi büyük bir ilçede, belediyenin olanaklarıyla denetlemelerin yapılması imkânı olmadığından, şöyle bir çözüm getirdi ve buna harfiyen uyuldu: Projeler onaylanırken, zemin etüt raporları mutlaka istenir, yapı kullanma izni başvurusu da istenir. Teknik uygulama sorumlularının binayı onaylı projelere uygun yaptıklarına dair teknik raporlar, bina beton deney test sonuçları ibraz edilmediği sürece yapı kullanma izni verilmiyor.

Büyükşehir Belediye Meclisi, 1988 yılında 689 sayılı bir karar aldı. Bu karara göre, Adana'da yoğunluk yapı sistemine geçildi. Yoğunluk sistemi, 1988 yılından beri Adana'da uygulanıyor.

1992 yılında bir yönetmelik daha hazırlandı. Bu yönetmelikte, zemin etüdünün yapım şekli, onay şekli filan epey tartışıldı, o günün koşullarına göre iyileştirilmeye çalışıldı. 1998 ve 99 yıllarında ülkede depremler yaşandıktan sonra, Bayındırlık ve İskân Bakanlığının Tip Yönetmelikteki değişiklikleri de dikkate alınarak, zemin etüdü raporlarının kim tarafından yapılacağı, kim tarafından onaylanacağı şeklinde tanımlamalar yapıldı ve açıklıklar getirilmeye çalışıldı.

Belediye Meclisi, 80 sayılı kararla yeni bir yönetmelik yaptı. Bu yönetmelikte de, günün koşullarına göre, bu tanımlar yeniden geliştirilmeye çalışıldı.

Bu arada, yapı denetimiyle ilgili olarak, biraz evvel Timsal beyin de belirttiği gibi, 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameni Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi üzerine 4708 sayılı Yasa

yürürlüğe girdi. Bu Yasa da, 3194 sayılı İmar Kanununda bahsi edilmeyen bazı konulara açıklık getirmiş. Fenni mesuliyet, yapı denetim kuruluşlarının görevleri, denetim esasları, sorumlulukları, yapılamayacak işlere dair esaslar belirlendi. Bakanlıkça, konuyu açıklayıcı genelgelerde, diğer bazı hususlar da halen giderilmeye çalışılıyor.

İlimizde, yoğunluk yapı sistemi uygulaması ve kat sınırlaması olmamasından dolayı, gerek proje hazırlanmasında, gerek proje onaylama aşamasında sorunlar yaşanmakta. Çünkü kat yüksekliği belirtilmediği için, tanımlar sürekli değiştirildiği için, çok farklı yorumlar yapılabiliyor. Bu nedenle, yapı denetim bürolarında çalışan proje denetçilerinin, Yönetmeliği çok iyi bilmeleri gerekiyor. Yapı denetim kuruluşlarının onayladığı projeler belediyeye geldiğinde, birçok hatalarla karşılaşılıyor. Onun için, bu yapı denetiminin özellikle projeye ilgili elemanlarının mesleki eğitimiyle filan eğitilmesi gerekiyor.

4708 sayılı Yasa yürürlüğe girdikten sonra, bu Yasa yürürlüğe girmeden önce yapılan binalarda herhangi bir tadilat, ruhsat yenilemesi gibi başvurular geldiğinde, özellikle Adana'da deprem açısından da üçüncü bölgeden ikinci bölgeye geçildiği için, büyük sorunlar yaşanmakta. Bunlara bir çözüm bulunması gerekiyor. Herhangi bir yapılaşma kaydı olmadığı halde, sırf mülkiyet hukukundan doğan belli talepler oluyor. Buna da bir çözüm bulunamıyor. Bunlara da çözüm getirilmesi gerekiyor.

Neticede, konuşmamın başında da belirttiğim gibi, binanın gerçekleşmesi aşamasında, sorumlu olan kişilerin görevlerini yaparken uyması gereken standartların, yönetmeliklerin tartışmaya meydan vermeyecek şekilde tanımlanması gerekiyor. Böyle bir tanımlama getiriliyor. Ancak, güvenilir bir yapının yapılmasının tek başına yasalarla sağlanmasının da mümkün olmayacağına, bunun gerekliliğinin ve öneminin bütün taraflarca anlaşılması, özümsemesi ve herkesin bunu kabullenmesi gerektiğine inanıyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI

Çok teşekkür ediyoruz.

Aslında şartnamelerin ve standartların gerçekten basit ve herkes tarafından anlaşılır olması bütün dünyanın sorunu. Bizim Deprem Yönetmeliğimiz de 98'lerde çıktığında, neredeyse hazırlayanlar bile anlamakta güçlük çekiyorlardı. Bu, gittikçe anlaşılır hale dönüşüyor; ama daha basitleştirilmesinde yarar olduğu düşüncesine ben de katılıyorum.

Sayın Kürşat Kahratlı, buyurun.

KÜRŞAT KAHRATLI

(Yapı Denetim Kuruluşları Birliği Onursal Başkanı)

Sayın Başkan, değerli katılımcılar; programımız başladığından bu yana, yapıların denetlenmesinin gerekli olduğundan bahsediyoruz. Niye gereklidir, bunun üzerinde hiç durmuyoruz. Yapılar denetlensin; güzel. Birileri bunları denetlesin; ama bugün denetleyenler bunları denetlemesin. Niye; çünkü onlar iyi değil, onlar sahtekâr, onlar üçkağıtçı. Peki, denetlenme ihtiyacını doğuranlar sahtekâr değil mi? Niye herkes kendi işini doğru yapmıyor? Müteahhit, işini doğru yapmayacak; ama sorumlusu yapı denetçisi olacak! Vatandaş, ev sahibi olmak için gittiğinde, iskânına bakmayacak, bürokrasinin tamamlanıp tamamlanmadığına bakmayacak, tapusunun gerçek olup olmadığına bakmayacak, kaçak olup olmadığına bakmayacak, bina yapacak, o bina yıkılacak, sorumlusu denetçi olacak!

Bu ülkede, diğer bütün ülkelerde olduğu gibi, bu tür sistemlerin düzeltilebilmesi amacıyla çeşitli kanunlar, yönetmelikler çıkartılmış. Daha evvel sayıldı; 1930 yılından başlayan, 1985 yılındaki 3194 sayılı İmar Kanununa kadar gelen yasal düzenlemelerimiz var. Peki, ne olmuş; yasal düzenlemeler, bu sistemin ayakta kalmasına, yapıların sağlıklı üretilmesine yeterli olmuş mu? Yeterli olduğu söylenemez. Kandilli Rasathanesi verilerine göre, 1970-2004 yılları arasında 5 şiddetinden büyük

30 tane deprem meydana gelmiş. Resmi rakamlara göre, bu depremlerde 27 bin 771 kişi vefat etmiş, 215 bin 160 adet bina ağır hasar görmüş. Yani İmar Kanunu çıkartmışız, "Yapılar denetlensin" demişiz, "Teknik uygulama sorumlusu adında meslektaşlarımız; yani mimarlar, mühendisler bunları denetlesinler" demişiz. Sonuç: 215 bin 160 ağır hasarlı bina. Peki, kabahat kimin; sadece bizim teknik uygulama sorumlusu arkadaşlarımızın mı, meslektaşlarımızın mı? Bu binaları yapanlar, çürük malzeme üreticileri, bu kaçak yapıları satan alanlar, bunların hiçbir kabahati yok mu? Sistemin içindeki herkes kabahatli; çünkü hepimiz sadece kendimizi düşünüyoruz, kendi menfaatlerimizi düşünüyoruz.

Marmara depreminden sonra çıkan 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle, İzmit'te denetim yaptım. Kocaeli'nde depremin altından çıkarttığımız vatandaş, yeni bir ev yaptıırıyordu; onun denetimini yaptım. Vatandaş, elle karılmış beton kullanmayı teklif etti. "Niye?" dedim, "Benim param bu kadar" dedi. "Seni, depremde, enkazın altından kaldırmışlar. Sen, aynı yola bir daha niye gidiyorsun?" dedim, "Benim param bu kadar. Yani ben, ev sahibi olmayayım mı?" dedi.

Biz, hepimiz kendimizi düşünüyoruz. Kendi menfaatlerimiz ön plana çıkınca, diğer bütün her şeyi unutuyoruz. Yani yasal düzenlemelerle bu iş olmuyor. O zaman, başka bir yol bulmamız lazım. Herkesi bilinçlendirmemiz lazım, herkesi eğitmemiz lazım ve bu da çok zor bir yol. O zaman, ne yapalım; yeni bir yasal düzenleme yapalım. Önce 595, sonra 4708... Ortada bir şamar oğlanı, herkes buna vursun. Yapı denetimciler bu vaziyette. Herkes kabahati onlara buluyor. Biz, gökten gelmedik. Biz, bu vatandaş yaşıyorduk zaten, buranın mimar-mühendisiydik. Bize yeni bir eğitim mi verdiniz, yeni bir bilgi birikimi mi yüklediniz ki, bizden yeni baştan hesap soruyorsunuz. Biz, zaten vardık; teknik uygulama sorumlusuyduk, şantiye şefiydik, projeciydik, müteahhittik. Biz, zaten burada yaşıyorduk. Bizde hiçbir şey değişmedi.

601 sayılı Kanun Hükmünde Kararname vardı. Meslek odalarımızı bizlere eğitim vereceklerdi ve başlamıştı da uygulama; ama 595'le beraber kalktı, onun yerine de hiçbir şey konulmadı.

Hiçbir ilave bilgi birikimi, deneyim yok; ama görevler daha fazla, sorumluluklar daha fazla. Müteahhitler nerede? Bu ülkede herkes müteahhit oluyor. Karşıdaki bakkal, bir gün sonra karşımıza müteahhit diye çıkabiliyor; çünkü sermayesi var, ama onun hiçbir sorumluluğu yok. Timsal beyin bahsettiği yeni Ceza Kanunundaki değişiklikte -Timsal beyin anlatımını iletiyorum- yapı denetimciler her şeyden sorumluydu, müteahhitlerin de hiçbir sorumluluğu yoktu. Parayı o kazanacak; ama sorumlusu mimarlar, mühendisler olacak. Böyle şey olmaz, böyle bir düzenleme olmaz. O zaman, yapı üretim sektörünün içerisinde, başından sonuna kadar; yani arazinin oluşturulmasından başlayıp, iskân ruhsatına ve kullanımına kadar geçen bütün süreçte, bu sisteme dahil olan herkes sorumluluk altında olmalıdır, herkes sorumluluğunu bilmelidir.

Biz, depremlerden, afetlerden bahsediyoruz. Konya'daki Zümrüt Apartmanı'nda ne vardı; afet mi vardı, deprem mi vardı? Hiçbir şey yoktu. Bu bina çöktü, bir sürü vatandaşımız enkaz altında kaldı. Afetler için kurulmuş teşkilatlarımız insan kurtarmak adına oraya geldiklerinde, "Televizyona ben çıkacağım, sen çıkacaksın" diye şov yaptılar. Biz, böyle bir ülkede yaşıyoruz. O zaman, herkes eteklerindeki taşı çok ciddi olarak ortaya dökmeli, kendi özleştirisini yapmalı. Bizlerde kabahatliyiz; bunun altını çizmek lazım. O depremlerde yıkılan binaların projelerini bizler yaptık. TUS, teknik uygulama sorumluluğunu bizler yaptık; mimarlar, mühendisler olarak bizler yaptık. Bizlerin sorumluluğu büyük. Bizler de sorumluluğumuzun bilince olmalıyız. Bugün de aynı hataları yapıyoruz. Bugün, eleştirilere biraz cevap vermek istiyordum; ama eleştirilerdeki haklılık paylarını da bir kenara atmayalım.

Bizler, karne verir gibi, bizlere verilen belgeleri kiraya veriyoruz. Kahve köşelerinde oturup kağıt oynamak, okey oynamak işimize geliyor. Sayın Başkan, açılış konuşmasında söyledi; o attığımız imzaların sorumluluğunun hiçbirimiz farkında değiliz, bilincinde değiliz. Hatıra defterine imza atar gibi imza atıyoruz. Sonra da bizi onur kurullarına verdiklerinde, cezalandırdıklarında, "Ben, ne yaptım?" diyoruz. Bir şey yapmadığımız için mi

cezalandırıyoruz?

Mimarlar, mühendisler, teknik insanlar olarak, bu ülkeye vefa borcumuz vardır; bunu ödemek zorundayız. Denetçiler olarak, müteahhitler olarak, projeciler olarak, bu sorumluluğumuzun bilincinde olmamız lazım. Ancak, sistemin kurgusundaki bazı yanlışlıklar bizleri de bu yollara doğru sevk etmektedir.

Çok kısa bir-iki örnek vermek istiyorum. Ankara'da bugün için denetlenen inşaat miktarı yaklaşık 21 milyon metrekare. Bu miktara, Ankara'daki yapı denetim şirketine bölerseniz, bir yapı denetim şirketine 582 bin metrekare iş düşüyor. Bu, işçi ücretlerini karşılayabilecek, hem SSK'sını, vergisini ödeyebilecek, hem de kâr edebilecek bir iş kapasitesi. Bunlar uygunmuş gibi gözüксе de, ne yapıyoruz? Biz, aldığımız işi, yasanın bize tanımış olduğu haktan daha düşük rakamlarla alıyoruz. Bugün ortalama indirim rakamları olarak yüzde 50'lerden bahsediliyor. Adana için rakamları bilmiyoruz, ama Adana için rakamlar o seviyede. Yani 582 bin metrekare işiniz varken, ancak bunun yarısı kadar iş kapasitesinde para alıyorsunuz, açıktan ödediğiniz paraları da cepten ödüyorsunuz. Kime ödüyorsunuz; bizim işverenimiz durumuna gelmiş müteahhide ödüyorsunuz.

Yasa, güçler ayrılığından bahsediyor, "Müteahhidi, mal sahibinin vekili bile olamaz" diyor; yani bizim karşımıza gelmemesi lazım. Ama Türkiye'de yap-sat sistemi var; hatta bazı yerlerde sat-yap sistemine dönüştü, önce satıp sonra yapmaya başladılar. Bizim karşımıza mal sahibi olarak da müteahhit geliyor ve bizimle pazarlık yapıyor. Yapı denetim kuruluşları sayısında sınırlama olmadığı için, sürekli yapı denetim kuruluşu kurulduğu için, çok tatsız bir rekabet ortamı olduğu için, iş alabilmek adına hepimiz aynı şeyleri yapıyoruz

Sonuç: Parasal büyüklüğü bir tarafa bırakın, sonuç, denetimin aslına yansımaya başlıyor; çünkü aldığınız parayla, gittiğiniz yerdeki denetimi yapamaz hale geliyorsunuz. Laboratuvar için para lazım, personel için para lazım. Kendi kazdığımız kuyuya kendimiz düşüyoruz.

Sistemin kendisinde de yanlışlıklar var. Biliyorsunuz, metrekare

limitler var; "30 bin metrekare yardımcı kontrol denetler, 360 bin metrekare mimar denetler" gibi. Ama Ankara'ya ilişkin olarak biraz evvel verdiğim rakamları yine Ankara'daki denetçi sayısına böldüğümüz zaman, hiç de öyle olmadığını görüyorsunuz. Bir mimar, ortalama 130 bin denetleyebiliyor. Hani 360 bin metrekare denetleyecekti! Denetleyemiyor. Niye; çünkü onu oraya, bunu buraya yazıyorsunuz, birtakım atıl kapasiteler çıkıyor. Yapı denetim şirketleri emek yoğun bir yapı halinde kurulmuş. Biz, İş ve İşçi Bulma Kurumu gibi çalışıyoruz. Nerede işsiz var, gelsin yapı denetim kuruluşlarına, mimar-mühendisler doluşalım. Benim şirketimde 54 tane mimar-mühendis çalışmakta. Yapı denetim haricinde, 54 tane mimar-mühendis çalıştırabilecek kapasitede bir iştigal konusunu söyleyin. Hangi müşavirde bu kadar mimar-mühendis var. Ama maalesef, bizim sistemimiz bunları zorluyor.

Değerli katılımcılar, aslında söylenecek çok şey var; ancak, biliyorsunuz, Yasa çıktığından beri, sistemde bir tek değişiklik yapıldı. Bu değişiklik de, 200 metrekare muafiyet tanındı. Sanki yapı denetiminin bütün sıkıntısı, 200 metrekareden küçük inşaatın yapı denetim içerisinde olmasıydı. Türkiye Büyük Millet Meclisi şu cümleyle bunu kaldırdı: "Bu teklifle, inşaat sektörünün önünü açmış bulunmaktayız." Meclis tutanağını okudum; 200 metrekarelik yapılara muafiyet getirmekle, inşaat sektörünün bütün problemleri bitmiş ve böylece, selamete ermiş bulunuyoruz. En tepeden, en alttaki birimimize kadar mantığımız buysa eğer, bu denetimle filan uğraşmayalım; bu denetimi bir yerlere götüremeyiz. Ama bu insanlar, bu vatandaşlar, bu millet, bu halk, kendi adıma söyleyeyim, bu yaşamı hepimizden fazla hak etmektedir. Bizleri bu millet okutmuşsa, bizler varsak eğer, bunun karşılığını vermek durumundayız.

Sorularınız için zaman kalması için, biraz kısa kesmek istiyorum. Bu, belki de son şansımızdır. Yapı denetim sistemi eğer bu kadar kötüyse, kaldıralım, atalım; peki, yerine neyi koyacağız? Bunu iyi düşünmemiz lazım. Zaten bir yerden geldik, bir yere doğru gidiyorduk. Eskiye dönemeyiz. Eskinin ne olduğunu zaten biliyoruz. Peki, yeni sistemde ne olacak? Denetimi belediyelere mi verelim?

Denetimi belediyelere verelim, ama belediyelerin durumu belli. Ankara'nın en büyük belediyesinde, bende çalışan mühendis kadar mühendis yok. Onların gelirleri belli, harcayacakları paralar belli.

OTURUM BAŞKANI

Sayın Kürşat Kahratlı'ya teşekkür ediyoruz.

Yapı Denetim Dernekleri Onursal Başkanı olarak, birtakım önerileriniz de vardır diye düşünüyorum. Bu konudaki önerilerinizi de alabilirsek, gerçekten yararlı bir panel yapmış olacağız.

Sorular varsa, hiç ara vermeden devam ediyoruz; çünkü zamanımız çok kısıtlı.

Sayın Eyidoğan, buyurun.

Prof. Dr. HALUK EYİDOĞAN

İsterseniz, Adana'ya özgü olması açısından, Adana ve çevresinin depremselliğinden bahsedeyim.

Şu anda yürürlükte olan deprem bölgeleri haritasına göre, Adana, ikinci derece deprem bölgesi. Biliyorsunuz, Türkiye deprem bölgeleri haritası 1996'da yayınlandı, ondan sonra yürürlüğe girdi. 98'de de Adana Ceyhan depremi oldu. Adana Ceyhan depremi, Adana'yla Ceyhan arasında, tam ortada ve biraz güneyde; yani depremin ana şok merkezi Adana-Ceyhan arasında ve güneyde. Karataş-Adana-Ceyhan üçgeninin tam ortası depremin merkezi diye düşünebiliriz. Sanıyorum, 99 depreminden sonra, Bayındırlık İskân Bakanlığı Harita İşleri Genel Müdürlüğü, gerek Deprem Yönetmeliği -biliyorsunuz, Güçlendirme Yönetmeliğiyle beraber yeniden yayınlandı- gerekse Türkiye deprem bölgeleri haritası üzerinde çalışmalarını devam ettiriyor. Sanıyorum, yeni bir harita yayınlanması söz konusu. Birinci derece deprem bölgesi, bu anlamda biraz büyüyebilir; yani belki Adana'yı içine almayabilir, ama birinci derece deprem bölgesi biraz daha Batı'ya doğru göç edebilir. Böyle bir değişiklik olabilir. Ama şu anda geçerli olan Yönetmeliğimizde bu durum var.

Bölgede belli başlı fay zonları var. Misis Yumurtalık fay zone

135 kilometre uzunluğunda. Tabii bunların bir kısmı parçalı ve oldukça geniş alanları içine alıyorlar. Çok basit hesaplarla, Tarsus-Hatay-Maraş üçgeni içinde yıkıcı depremlerin 70-90 yıl arasında tekrarladığını görüyoruz. Bu, kaba bir istatistik. Bildiğiniz gibi, son 60 yıl içinde Adana Ceyhan'ın yakın çevresinde 3 tane yıkıcı deprem var; 20 Mart 1945, 22 Ekim 1952 ve 27 Haziran 1998 depremleri. Bu depremler bölgede önemli kayıplara neden olmuşlardır. Bunların büyüklükleri aslında 7'den küçük; ama bölgedeki aktif fay haritası gördüğünüz şekilde. Çevredeki potansiyel aktif faylar 6'dan büyük deprem yaratabilecek, 5'ten büyük deprem yaratabilecek faylar.

Bir tartışma da, "Aslında Doğu Anadolu fayının -ki, toplam uzunluğu 500 kilometre civarında- Misis Yumurtalık üzerinden mi devam ediyor; yoksa, oradan Ölü Deniz fayına doğru mu dönüyor?" şeklinde bir tartışma. Ama dediğim gibi, bu, bölgede 6'dan büyük deprem olma olasılığını değiştirmez. Adana'da ve çevresinde önemli hasarlar yapabilecek deprem potansiyeli var. Adana'nın geleceği açısından, bu, dikkate alınmalıdır.

1990 yılında kurulan deprem istasyonlarıyla, bölgedeki depremlerin yerleri daha duyarlı, dağılımları daha duyarlı olarak bulunmuştur.

Gördüğünüz resim, 93-98 arasında, Adana ve çevresinde oluşan depremlerin dağılımını gösteriyor. Bu da bize, bölgede deprem potansiyeli yüksek olan faylar olduğunu, jeolojik bulguların jeofizik ve sismolojik bulgularla uyushuğunu gösteren bir kanıt oluyor. Nitekim, bu resimde, 98 depreminden sonra bölgede saptanan artçı sarsıntıların dağılımını görüyorsunuz.

Özellikle kalın alüvyonların olduğu, ova diye isimlendirdiğimiz yörelerde -bu çevrede bol miktarda var- bu alüvyon ortamlardaki yapılaşmaların beklenenden daha fazla hasar görebileceğı de söyleniyor. Dolayısıyla, yapı dizaynında yönetmeliklere uyulması çok önemi. 98 depreminde, depremin hemen sonrasında yapılan bir bilimsel araştırmada elde edilen bulgulara göre, Adana Ceyhan yöresindeki yapılaşmalarda, özellikle kalın alüvyon dolgu alanlarda, kurallara da uyulmamış olarak yapılan 6-7 katlı yapıların daha

fazla hasar gördüğü ortaya çıkmış vaziyette. Bunun bir nedeni de, Ceyhan Ovası'nın doğal titreşim periyodunun 1.5 hertz civarında olması. Bu doğal titreşim özelliği, bu 6-7 katlı binaların titreşim özellikleriyle çakıştığı için, 6-7 katlı binalarda hasar oranı daha fazla olmuştur. Dolayısıyla, buradan çıkan sonuç, ovalardaki yerleşimlerde, depreme dayanıklı tasarımın çok daha ince bir iş olduğu.

OTURUM BAŞKANI

Size yöneltilmiş bir soru var; "Depremi oluş nedeni nedir, kısaca öğrenmek istiyoruz."

Prof. Dr. HALUK EYİDOĞAN

Dar zamanda, klasik bir soruya klasik bir cevap vereyim. Yerküremiz, dinamik, canlı bir varlık, hareket ediyor. Depremler, bu hareketin bir göstergesi. Bu dinamik yer, zaman zaman kabuğunu kırıyor. Biz de, bu kabuğun çok kırıldığı bir bölgede yaşıyoruz. Bunun ne zaman kırılacağını bilmiyoruz; ama konuşmamın başında gösterdiğim, deprem kuşağı üzerinde olan bu ülkede her zaman böyle olaylarla karşılaşabiliyoruz.

OTURUM BAŞKANI

Buyurun.

SALONDAN

Neden kırılıyor?

Prof. Dr. HALUK EYİDOĞAN

Çünkü yerin altında kabuğu hareket ettiren bazı fiziksel olaylar var. Diğer malzemeler nasıl kırılıyorsa, yerkabuğu da o şekilde kırılıyor. Mekanik kuralları var.

OTURUM BAŞKANI

Size yöneltilen ikinci soru, "Bugüne kadar kaçak yapılaşmaların,

binaların denetimsizliği nedeniyle, depremlerde daha çok hasar olduğuna katılıyor musunuz? Kaçak inşaatların sadece belediyelerin eliyle yıllardır önlenemediği konusundaki görüşlerinizi rica ediyorum" şeklinde.

Prof. Dr. HALUK EYİDOĞAN

Yılların deneyimi, depreme dayanıklı yapıların nasıl yapılması gerektiği konusunda bizleri bilgilendirmiş, biz de bazı yönetmelikler oluşturmuşuz ve bunlara istinaden depreme dayanıklı yapı tasarımı yapıyoruz. Tabii bunlar mükemmel olmayabilir; her depremden sonra hasar görebiliriz. Ama 1999 depreminde karşımıza çıkan manzara ve yapılan bilimsel araştırmalar, çalışmalar, yanlış yerde yanlış binalar yapıldığını ortaya koyuyor. Bilimsel sonuç bu. Kurallara uyulmadan, yanlış yerlerde yanlış binalar yapıldığı için bu manzarayla karşılaştık. Kaçak bile olsa, doğru yerde ve kurallara uygun yapı yapıyorsak, izinsiz bile olsa, o yapı yıkılmayabilir. Yani böyle bir paradoks da çıkabilir karşımıza.

Şunu da söyleyebiliriz: Kaçak kavramı, Türkiye'de çok geniş bir anlam barındırıyor. Hiçbir yerden izin almadan, kendi bulunduğu yere bir yapı yapan bir insan, bunu iş bilen bir mühendise yaptırırsa, o bina yıkılmayabilir; kaçak olmasına rağmen. Bu da bir paradokstur.

"Kaçak inşaatların sadece belediyelerin eliyle yıllardır önlenemediği konusundaki görüşlerinizi rica ediyorum." Bu soruya cevap veremeyeceğim herhalde.

OTURUM BAŞKANI

Haluk Eyidoğan, size çok teşekkür ediyorum.
Sayın Timsal Özer, buyurun.

TİMSAL ÖZER

Ben, yeni Yapı Denetimi Kanunumuzun değiştirilen maddelerinden bahsetmek istiyorum. Hazırlanan yeni Tasarıyla

getirilmek istenen yenilik ve değişiklikler aşağıdaki şekilde sıralanıyor.

Bir metinde yer alan kamu ve özel ve tüzeldişilerin görev ve sorumlulukları genişletilmiş ve detaylandırılmıştır. Yapı denetim kuruluşlarının ortaklarının tümünün denetçi belgesi sahibi olmak kaydıyla, mimar, inşaat, makine ve elektrik mühendisi olması şartı getirilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarının, bu Kanuna göre kurulmuş olan yapı denetim kuruluşlarından yapı denetim hizmeti alabilmeleri sağlanmıştır. Yapı Denetim Üst Komisyonu ve Yapı Denetim Komisyonu oluşturulması öngörülmüştür. Asgari hizmet bedeli, yapının yaklaşık maliyetinin yüzde 7-yüzde 4'ü arasında tespit edilmiştir. Buna, sigorta prim ve masrafları dahil değildir. Denetçi mimar, mühendis ve kontrol elemanı mimar ve mühendislerin sicillerinin ilgili meslek odalarınca sunulması hükmü getirilmiştir. Kontrol elamanı olarak, mimarların da sistemde yer alması sağlanmıştır. Konusuna ve niteliğine göre, yapım işlerini yapı müteahhitleri adına yönetecek şantiye şefi bulundurulması mecburiyeti getirilmiştir. Yardımcı kontrol elemanı olarak, teknik öğretmen, yüksek tekniker, tekniker ve teknisyenin sistemde görev alması sağlanmıştır.

Cezalar, hukuksal ve idari olarak detaylandırılmıştır. Hukuksal olarak, geçici ve sürekli faaliyeti durdurma cezası; idari olarak da yapı denetim kuruluşu ve yapı sorumlularına nakdi ceza uygulaması öngörülmüştür.

Proje müellifi, müteahhit, laboratuvar kuruluşunun mesleki sorumluluk sigortası yaptırması şartı getirilmiştir. Müteahhit tarafından, risk sigortası yaptırma mecburiyeti getirilmiştir. Yapı sahibi tarafından, yapı kusuru sigortası ve doğal afet sigortası (DASK) yaptırması şartı getirilmiştir.

4708 sayılı Yasada, sadece Bakanlığımızdan yetki alarak çalışma izni verilen laboratuvarlar bu kez, Bakanlık'tan veya yetkili akreditasyon kuruluşlarından yetki belgesi alarak faaliyet yapma imkânı sağlanmıştır. Ayrıca, bu Kanun Tasarısı ve Taslağın Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanunlaşması aşamasında, Yapı Denetim Kuruluşları Birliği kurulması ve denetim hizmetlerinin

dağıtımıyla ilgili önerge vermesi planlanmıştır. Revize Kanunun yasallaşmasının süreç alabileceği düşüncesiyle, Bakanlığımız Yapı Denetim Komisyonu ile Yapı Denetim Kuruluşları Birliği yetkilileriyle koordineli olarak yönetmelik çalışmalarına başlamıştır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun, yapı konusunda yapılması planlanan değişikliklerden sadece birisidir. 29-20 Eylül-1 Ekim 2004 tarihleri arasında ülkemizde ilk defa düzenlenen Deprem Şûrasında alınan kararların, ortaya konulan görüş ve önerilerin, Şûra Yönetmeliği uyarınca, bütüncül bir anlayışla ele alınması ve uygulanmaya konulması öngörülmüş olup; bu aşamada, Bakanlığımızın ilgili genel müdürlüklerince, Kanun, Yönetmelik ve mevzuatta yapılacak değişikliklerle, yeni taslak çalışmalarına başlanmıştır.

08.06.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi gereken; ancak, onaylanmış kuruluşların görevlendirilmesiyle ilgili çalışmalar AB Komisyonu ve uygulanmasına imkân tanınamayacağı endişesiyle süresi uzatılan ve 01.01.2007 tarihinde yürürlüğe girecek olan Yapı Malzemeleri Yönetmeliği, keza Bakanlığımızın ilgili genel müdürlüklerince hazırlanan İmar Kanun Tasarısı, Yapı Kanunu Tasarısı, Afet Kanunu Tasarısı, Yetkin Teknik Eleman Kanunu Tasarısı ve Kentsel Dönüşüm ve Koruma, Konut ve Çevre Projesi Kanun Tasarısı gibi ilgili kanunların, yönetmeliklerin hayata geçirilmesiyle, gerek anlamda yerleşme ve yapılaşma sağlanmış olacak ve artık depremlerde ağır fatura ödememize gerek kalmayacaktır.

CE Uygunluk İşaretinin Ürüne İliştirilmesi ve Kullanımına Dair Yönetmelik ile 8 Haziran 2004 tarihinden beri yürürlükte olan Yapı Malzemeleri Yönetmeliğinin gereği, 01.01.2007 tarihinden itibaren, yapıda kullanılan malzemelerin CE işareti taşıması şartı getirilmiştir. Bakanlığımızca hazırlanmış olan Yapı Malzemelerinin Piyasa Gözetimi ve Denetimine İlişki Usul ve Esaslar Hakkındaki Tebliğiyle de, yapı işlerinde, yapı denetiminde görev alanların, yapı malzemelerinin teknik şartname ve teknik düzenlemelere uygunsuzluğu ve güvensizliği konusunda ihbar ve şikayetlerini Bakanlığa bildirmesi şartı getirilmektedir. Bu nedenle,

proje müelliflerinin proje üzerinde, denetim mühendislerinin proje tasdik ve yapım uygulamalarında CE İşareti ve Yapı Malzemeleri Yönetmeliğinin mekanik dayanım ve stabilite, hijyen, sağlık ve çevre, kullanım emniyeti, gürültüye karşı koruma ve ısı muhafazasının 6 temel gereğini sağlayan ve uygunluk belgesini almış malzeme kullanımını sağlaması gerekmektedir.

Yapı üretim sisteminin, belediyeler, valilikler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kuruluşlarla, arsanın proje ve yapı denetiminin, ilgili tüm idari, hukuki ve teknik mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi sağlamak üzere, bu sistemin istenilen düzeyde başarıya ulaşabilmesi için, tüm yapı sorumluları, meslek odaları, ilgili kamu kuruluşlarının konuya sahip çıkarak, özverili şekilde çalışmalarına bağlı olduğu açıktır.

Sonuç olarak, süreç içinde, deprem ve diğer afet zararlarının azaltılabilmesi, yapıların kalitesinin artması için alınabilecek önlemler, yapıların ve toplumsal değerlerin olumlu yönde geliştirilmesiyle olabilecektir. Ülke ve bölge düzeyinde yerleşim politikalarının fiziki planlamasının yapılması, kent ölçekli arazi kullanım planları yapılması, afet etkilerine dayanıklı yapım sistemlerinin teşviki ve stratejisinin geliştirilmesi, uygun mühendislik tekniklerinin sağlanması, ilgili kanun ve yönetmeliklerin gereği gibi uygulanması, bizi istenen sonuca ulaştıracaktır.

Geçmişten günümüze yapı sektörümüzdeki olumsuzlukların bir daha yaşanmaması dileğiyle saygılarımı sunuyorum.

Şimdi, bana yöneltilen soruları yanıtlamak istiyorum.

İnşaat Mühendis Hasan Yapıcı, "Yapı Denetim Yasasında, kırım yapılması yasak olduğu halde, illerdeki yapı denetim şirketlerinin yüzde 50'lere varan kırımlardan söz ettiği gerçeklerini sizler de görüyorsunuz. Kırımların ortadan kaldırılması için, Bakanlık olarak bir çalışmanız var mı?" diyor.

Bu kırımlar yüzde 60'larda, yüzde 70'lerde; ama bizim elimize intikal eden belgelerde bu kırım gözükmüyor. Bu kırım, yapı denetim şirketleriyle, muhatabı olan yapı sahibinin. Biz, sadece duyuyoruz; ama bize yansısı söz konusu değil. Bu belgelendiği

takdirde, gerekli yasal işlemler gerçekleştiriliyor.

Adnan Yıldız, "Şu anda 19 ilde uygulanan yapı denetim uygulaması 81 ilde uygulamaya ne zaman geçecek?" diye soruyor. 81 ilde hayata geçmesi şu aşamada söz konusu değil. Kanunumuzun 11. Maddesinde, pilot illerin sayısının arttırılması Bakanlar Kurulunun yetkisine verilmiştir; ancak, sistemin ayakları var ve bu ayaklardan birisi de laboratuvarlar, yeterli teknik personel. Bugün, Türkiye'nin çoğu ilinde yapı denetim sisteminin işlerliğini sağlayacak laboratuvarlar oluşmamış durumda. Artı, yeterli teknik personel yok. Ancak, 595 aşamasında sistem dışında bırakılan çoğu ilin talepleri var; bu talepler değerlendiriliyor. Sayın Genel Müdürümüzün de talimatları çerçevesinde bir hazırlık içindeyiz. Deprem kuşağında yer alan bölgelerden başlamak kaydıyla, bu şeyin arttırılması söz konusu. Çeşitli illerde laboratuvar yapımını gerçekleştirdik.

"Bayındırlık ve İskân Bakanlığında yeni İmar Kanunu ne zaman çıkacak?" diye sorulmuş.

Biraz evvel konuşmamda söylediğim gibi, İmar Kanunu adı altında yönetmelikler var. Örneğin, Güçlendirme Yönetmeliği var. Biraz evvel söylediğim gibi, Deprem Şûrasında alınan bazı kararlar var; bu kararların yansımaları aşamasında, birbirine bağlı kanun ve yönetmelikler var. Bu, bir bütün olarak yürütülecek. İmar Kanunu hazırlanmış vaziyette. Bakanlıkların her birinin konu üzerinde görüş vermesi söz konusu.

Çağdaş Kaya, "Sağlıklı bir yapı denetimi için, yapılacak inşaatların yapı denetimlerinin Bayındırlık Bakanlığı tarafından bürolara söz konusu mu?" diyor.

Bunu ancak bir kanun maddesi olarak yapabiliriz. Tabii dışarıdan görüldüğü kadar basit bir olay değil, çok geniş kapsamlı. Sistemi uygularken, çok detaylı düşünmek lazım. Birtakım kriterler koymak gerekiyor.

Abdulkadir Aslan, "Yapıların sağlıklı yapılması için, yapı sahiplerinin yapı denetim kuruluşlarından talepleri nelerdir?" diyor. Soruyu tam anlayamadım; ama yapı denetim kuruluşlarımızın görevi, yapı sahibinin adına, o müteahhidi denetlemektir.

SALONDAN

Yapı denetim kuruluşlarını belediyeler seçerse, daha doğru olmaz mı? Yani bir havuz oluşturulması...

TİMSAL ÖZER

Bir havuz boyutunda düşünüyorsanız, bunu değerlendirmek lazım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI

Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Alim Erdoğan, buyurun.

ALİM ERDOĞAN

"Belediyeler daha ne zamana kadar eleman eksikliğinden şikayetçi olacak? Bu eksiği ne zamana kadar tamamlayacağız?" diye bir soru yöneltilmiş. Belediyeler sürekli eleman eksikliğinden şikayetçidir; ama bunu ne zaman temin edecek, onu şu anda bilemiyorum. Yalnız, norm kadrolar hazırlandı.

"Kaçak inşaatların belediyeler eliyle yıllardır önlenemediği konusundaki görüşleriniz nelerdir?" diye sorulmuş.

Belediyeler, hızlı nüfus artışının getirdiği arza talebini karşılayamadılar. Talebi karşılayacak kadar imar parseli üretilmediğimiz sürece, bu yapılaşmanın önüne geçilemiyor. Belediyelerin imkânları bu şeyi karşılamaya uygun değil. Bu nedenle bu şekilde yürüdü. Belediyeler bunu kendileri yapmadı.

OTURUM BAŞKANI

Teşekkür ederim Sayın Erdoğan.

Sayın Kahraman'a bir soru vardı.

KÜRŞAT KAHRATLI

Sayın Türkoğlu, "Denetimden kaçan insan kötü müdür?" diye sormuş. Bu kavramların üzerinde oynayabilirsiniz; ama denetimden niye kaçılır? İş ve işlemleri düzgün birisinin denetimden kaçması ya da denetim istememesi, akla başka şeyler getiriyor. İyilik ve kötülüğü değerlendiremeyeceğim; ama "Niye kaçar?" diye, soruya soruyla cevap vermek istiyorum.

"Denetimci iyilik meleği midir?" diye sorulmuş. Denetici, görev adamıdır. Kanunla, yasayla kendisine verilmiş bir görevi vardır; o görevi yapar. İyilik, karşılıksız yapılan bir şeydir. Halbuki, denetimin bir bedeli vardır; o bedeli alır. O bedelin karşılığı da, yasalarla kendisine verilmiş olan iş ve işlemleri yapar.

Bir arkadaşımız, "Depremden 8 yıl geçmiş olmasına rağmen, hâlâ yerleşim haritamız mevcut değil. Nerede sivilaşma var, nerede fay hattı var, neresi güvenlidir, böyle bir harita çıkarılamadı. 2007 27 Haziranında, yani bir sene sonraki sunumda, tüm mühendisler olarak, bu haritayı yapıp, animasyonlu bilgisayar görüntüsüyle sunma hayalimiz gerçekleşebilir mi?" diyor.

Böyle bir haritanın varlığı ya da yokluğunu bilmiyorum; ama aradan geçen 8 yılda imara açılan yeni bölgeler vardır. O harita olmadan, bu bölgeler nasıl imara açıldı, kim açtı? "Yeni imara açılan yerlerde yapılan inşaatlar güvenli mi, değil mi?" tartışmasını yapacaksak, bu panelleri yapmanın da hiçbir anlamı yok diye düşünüyorum. Ama o haritayı burada oluşturup ya da oluşturmuş haritayı buraya getirip sunma konusunda, meslek odalarımızın bunu üstlenebileceklerini düşünüyorum. Bu odalara üye olan bizlere böyle bir görev düşerse, biz de o görevleri yerine getiririz ve böyle bir sunum olduğu zaman da, seneyi burada tekrar görüşürüz, o sunumu zevkle izleriz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI

Teşekkür ederim Sayın Kahratlı.

Bu arada, birkaç soru da bana sorulmuş. Bu soruları cevaplamaya çalışayım.

Sayın Abdullah Aksoy, "Türkiye, trafikte dolaşan motorlu araçların motorlarını ruhsatlı yapmıştır. Her yıl muayene yapılmıştır. Eski araçların hurdaya çıkarılması teşvik edilmiştir. Mimar Mühendis Odaları yardımıyla ruhsatsız yapıların kontrolü ve/veya yenilenmeleri sağlanamaz mı? Mevcut yetersiz yapı stoku, deprem korkumuzun ana nedeni değil midir?" diye sormuş.

Birinci soru, Mimar Mühendis Odaları yardımıyla ruhsatsız yapıların kontrolü ve yenilenmeleri sağlanamaz, sağlanmamalıdır. Bu, odaların görevi değildir. Hatta, artık Türkiye'nin geldiği bu boyutta, dünya konjonktürünün de zorlamasıyla, odalar, proje vizesinden, teknik uygulama sorumlularının takibinden filan da çıkmalıdır. Dünyanın hiçbir yerinde odalar bunları yapmamaktadır. Türkiye'de şimdiye bu görevi yapan kuruluşlar olmadığı için, odalar bu görevi üstlenmişti; fakat artık bunları yapan kuruluş olsun olmasın, bunları yapmak odaların görevi değildir. Odalar, üyeleriyle olan ilişkilerini sürdürür, üyelerini kontrol eder, üyelerinin birtakım mesleki sorunlarını gidermeye veya kamuda ya da başka yerlerde çalışanların sosyal sorunlarıyla ilgilenir, teknik birtakım gelişmeleri takip eder, bunları oda üyelerine aktarır, üyelerinin meslek icrası sırasında etik davranmalarını; mesleğini, kamunun ve insanların çıkarı doğrultusunda, onların daha uygun yapılarda yaşamaları, daha uygun yollarda seyahat edebilmeleri, daha iyi şehirlerde yaşamaları, daha temiz su içmeleri, kanalizasyon giderlerinin daha sağlıklı yapılmasını sağlamalarını kontrol eder. Yani odalar, ruhsatsız yapıları takip edemez, etmemelidir, bunların iyileştirilmesi için de çaba göstermemelidir.

"Mevcut yetersiz yapı stoku, deprem korkumuzun ana nedeni değil midir?" Doğrudur, ana nedenidir; fakat biz, hâlâ o stoka ilaveler yapıyoruz. 99'dan beri yapılan, yapı denetiminden geçtiği

söylenen 200 milyon metrekare yapı, bu 19 ilin dışında da yaklaşık olarak 150-200 milyon metrekare yapıdan bahsediyorsak, ne yazık ki, bu stoka 400 milyon metrekare daha yapı ilave etmiş durumdayız. Ben, 1999 depreminden sonra yapıların niteliklerinin, 99 depreminden önce yapılanlardan çok farkı olmadığını gözlemliyorum, biliyorum, inanıyorum. Ne yazık ki öyle. Bu, sadece mühendislerin, sadece Bakanlığın, sadece denetim kuruluşlarının, sadece üniversitelerin değil; bu, Türkiye'nin genel sorunudur. Ülkede nasıl yolsuzluklar alıp başını gitmişse, nasıl herkes en küçük çıkarı için her türlü yan yola sapmayı beceriyorsa bu ülkede, nasıl kaçak elektrik kullanılıyorsa, nasıl kaçak su kullanılıyorsa ve bunları kullananlar da bu ülkenin insanlarıysa, bu yapıları yapanlar, yaptıranlar, oturanlar, seçenler de bu ülkenin insanları. Hepimiz şapkalarımızı önümüze koyup düşünmek zorundayız. Kimseye sorumluluk taslamak durumunda olmamalıyız.

Ben, teknik eleman olarak, Oda yöneticiliği yapmış birisi olarak, sadece bizlerde, teknik elemanlarda sorumluluk olduğuna inanmıyorum. Sorumluluğumuz tabii var, geçmişte de vardı, hâlâ da devam ediyor; ama bu konuda sorumluluk sadece bizde değil. Yani inşaat mühendisleri üzerine veya meslekten olmayan müteahhitlerin üzerine bunu kimse ihale edemez. Siz, eğer liberal ekonomiyi seçtiyseniz, "Serbest piyasa ekonomisi" diyorsanız, tabii ki, bakkal da müteahhitlik yapacak, berber de müteahhitlik yapacak; çünkü bu, sermaye meselesidir. Siz, serbest piyasa ekonomisini ileri sürdüğünüzde, uygulamaya kalktığınızda, serbest piyasa ekonomisinin gelişmiş ülkelerdeki koşullarını da sağlamak durumundasınız. Eğer bunu sağlayamıyorsanız, sonuç böyle olur. Bakkal, inşaat yapar; ama ancak, yeteri kadar teknik elemanı çalıştırmak zorunda tutarsanız yapabilir. Ama hiç teknik eleman çalıştırmadan inşaat yapıyorsa, bu, bakkal da olsa, mühendis de olsa, sonuç böyle olur.

Onun için, biz, bu stoka hâlâ ilave yapıyoruz. Bu stokları iyileştirmek de çok kolay değil; hatta bütçenin bugünkü durumunda mümkün değil. 1999 depreminden sonra, 2000'li yıllarda, Telekomünikasyon Kurumunun 5 binasının depreme karşı

dayanıklılık analizlerini yaptım, sonra da onların takviye projelerini hazırladım. Takviyenin metrekare maliyeti 100 dolar. Bildiğimiz P.T.T. binaları, santral binaları, öyle ahım şahım binalar da değil. Bu iş, o kadar kolay değil.

Bir banka sahibinin İstanbul'daki binasının iyileştirme projelerin hazırladım. Eşi, kaşlı yüzük yaptırmıştı. Kaş açılıyor, içinde zehir var; "Deprem olur da enkaz altında kalırsam, o korkum sürmesin, bunu içip öleyim" diye hazırlatmış. Bu kadar korkan bir banka sahibi karı-koca, 4 katlı bir binasının takviyesi işine girme cesaretini gösteremiyor. Bu işler o kadar kolay değil. Sonunda, evi terk ettiler, başka bir eve taşınmak zorunda kaldılar. Yani mevcut yapıların takviyesi öyle konuşuluyor, ama o kadar kolay değil. Onun için, mevcut stokların çok fazla iyileştirileceği kanısında da değilim. Belki kamu yapıları, hastaneler, okullar öncelikli olarak yapılabilir; ama halkın oturduğu konutlarda bunu hiç kimse yapamaz, devlet yapamaz, halk kendi imkânlarıyla yapamaz. Kendimizi aldatmayalım. Bundan sonrasına bakalım, bundan sonrasını düzgün yapalım. Onun için de, olayları çok karmaşıktırmaya gerek de yok.

92 Erzincan depreminden sonra, Sayın Uğur Ersoy'la Tuğrul Tankut'un bir broşürü vardı, incecik bir broşür. "7 veya 8 katlı binalara kadar hiç deprem hesabı istemeyelim. Her iki doğrultuda binanın metrekare alanının yüzde 1 veya 2'si kadar perde teşvik edilsin; zeminin şartları çok iyi incelenerek, uygun temel projelendirilsin, yeter" dediler. Ben, bunu hâlâ savunuyorum, böyle olması gerektiğine de inanıyorum. Yani bu kadar bilgisayar programlarının içinde, bu kadar karmaşık şartnamelerin içinde, 45 tane inşaat mühendisliği eğitimi veren eğitim kuruluşundan mezun olan mühendislerin önüne yapıları getireceksiniz, bunlarla sağlıklı proje, sağlıklı yapı çıkartacaksınız. Kendimizi kandırmayalım. Bir şeyi ne kadar basit yaparsak, hata yapma şansımız o kadar azdır. Yani hocaların o önerisini hayata geçirip, binaların bağlantı noktalarına dikkat edeceğiz, betonun kalitesin kontrol edeceğiz. Bence, bu yeterli.

Meslek şovenistliği filan yapmıyorum; tam tersine, diğer

mesleklerin haklarını 36-37 senedir en çok savunan insanlardan biriyim. Ama mimarın, elektrik mühendisinin, makine mühendisinin öncelikle ne işi var? Yüzde 60 kırımlar veriliyor, mal sahipleri bunları ödeyemiyor. 2 sene sorumluluğu olanla, 15 sene sorumluluğu olan, hatta bütün yapı ömrü boyunca sorumluluğu olan inşaat mühendisi aynı kefeye konuluyor. Bunları gözden geçirmek lazım. Sadece yapının taşıyıcı sisteminin proje denetimi ve yapı denetimi yapılacaksa, bence yeterli. Bu fiyatları da aşağı çekmek lazım. Denetçilerin paraları yapım müteahhidi tarafından ödeniyor. Açık konuşalım. Hem yüzde 60-70 kırımlar oluyor, hem yapı denetim firmaları ücretlerini yapımcı müteahhitten alıyorlar. Siz, parasını aldığınız insanı denetleyebilir misiniz veya size para vererek, insan kendisini denetletir mi? Var mı böyle bir sistem?

SALONDAN

Etik meselesi...

OTURUM BAŞKANI

Etikle olmuyor arkadaşlar, dünyanın hiçbir yerinde sadece etikle yürümüyor. Her şey ekonomiktir. Siz, ekonomik sisteminizi iyi kuramadıysanız, bunları etikle filan çözemezsiniz. Yani gelişmiş Batı ülkeleri, etik lafını son 10-15 yıldır etmeye başladılar. Onlar da birtakım süreçlerden geçtiler, onlar da bu soruları yaşadılar. Onun için, sadece etikle bu işi çözemeyiz. Denetim ücretlerini aşağı çekeceksiniz. Bunun için, sadece yapısal taşıyıcı sisteminin denetimini sağlayacaksınız ve mal sahibinin bunu ödemesini sağlayacaksınız. İş basitleştireceksiniz, yapı denetimini de basitleştireceksiniz, proje denetimini de basitleştireceksiniz. Yani 20 sayfa analiz yapacaksınız; 20 sayfa sonra, ceza olarak, Deprem Yönetmeliği sizi geriye döndürecek. "O olmadı, tekrar yeniden başla" filan gibi, karmaşık, kimin ne yaptığı belli olmayan şartnamelerle bu işin altından kalkamayız.

Bu soruya da uzun bir cevabım oldu.

Bir arkadaşımız, "İstanbul'da yapılan kontrol neticesinde, yapıların dayanımlarının yüzde 10 civarı ve daha aşağısı neticeler çıkmıştır. Bu yapılara yönelik güçlendirme gerekmez mi?" diye sormuş. Belki buna dönük planlar yapılabilir; ama Türkiye'nin bugünkü koşullarında bunu gerçekleştirme imkânı neredeyse yoktur.

Sayın Fuat Karataş, "Yapı denetiminde, büroların denetlenmesiyle, 80 civarında yapı denetim bürosu için suç duyurusunda bulunuldu. Acaba teknik uygulama sorumluluğunda kaç teknik eleman hakkında suç duyurusunda bulunuldu, denetlendi mi, denetim yapıldı mı?" diye sormuş.

Arkadaşlar; bunlar, Onur Kurulu üyesi olarak bana soruluyorsa, bu kişiler Yönetim Kurulu kararlarıyla onur kurullarına sevk edilirlse, Onur Kurulu bunları denetleme yetkisine sahip. Öbür türlü, herhangi bir denetleme yapma yetkimiz yoktur. Onun için de, görev daha çok meslektaşlarımıza düşüyor.

"Projelerin odalarda vize edilmesi yasal mıdır?" diye sorulmuş. Zannediyorum, bu soruyu da demin cevaplandırdım.

"Depremde en çok hasar gören resmi binalar yapı denetim mevzuatının dışında tutuluyorlar. Bunu uygun buluyor musunuz?" diye sorulmuş.

Kamu yapılarının depremde en çok zarar gören yapılar olduğu, birazcık abartı. Diğer yapılar da aynı oranda hasar görüyor, belki daha fazla da görüyor; ama medya ve bazı kuruluşlar sansasyon yaratıyor. Okul yıkılırken, onun yanında 100 tane apartman yıkılıyor.

SALONDAN

Yıkılmaması lazım.

OTURUM BAŞKANI

Konutların da yıkılmaması lazım, hiçbir binanın yıkılmaması lazım. Kamunun yaptığı işler kamu binalarıyla sınırlı değil. İddia ediyorum, Türkiye'de çok önemli mühendislik yapıları, önemli depremlere rağmen; örneğin, hiçbir baraj, hiçbir elektrik santrali,

hidroelektrik santral veya termik santral gibi birtakım yapılar, kamu tarafından yapılmış olan çok önemli yapılar hiç zarar görmemişlerdir. Bunlar da kamu yapılarıdır, bunlar da mühendislerimizin yaptıkları yapılardır. Demek ki, tekniğine uygun yaptığınız zaman, yapılar kolay kolay yıkılmıyor.

Bugün, İstanbul-Ankara Otoyolu üzerindeki Bolu viyadüklerinin ayaklarının dibinden geçiyor fay hattı. Birkaç tane mesnet oynamasıyla atlatıldı. Yani tekniğine uygun yapıldığı takdirde, Türkiye'de önemli yapılar hasar görmüyor. Tabii ki, kamu okulları, kamunun yaptırdığı diğer binalar da yıkılmamalı; ama özel kişilerin yaptığı hiçbir bina yıkılmamalı, hiçbir insan ölmemeli. Bunun gereğini yapmamız gerekiyor. Bunu başardığımız takdirde, herhalde bu panelleri de yapmamıza gerek kalmayacak.

Buyurun.

SALONDAN

Hakikaten, depreme dayanıklı yapılar da var; ben, onları kastetmek istemedim. Ama Türkiye'de, bir depremde, depremde hasar görmemesi gereken binalar yıkılıyor. Yani bunların üzerinde ısrarla durmak lazım.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığındaki kontrol mühendisi arkadaşlar sorumluluklarını yeterince yerine getiremiyorlar. Yani bunlara da parmak basmakta fayda var diye düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI

Haklısınız.

KÜRŞAT KAHRALI

Mesele, kamu binalarının oranının az olması ya da çok olması değil. Kamu, kural koyucudur. Kamu, kuralını koyar; ama önce kendisi bu kurala uymalıdır. Siz, bir yasa ya da bir kural koyuyorsunuz, "Ey vatandaşım, ey halkım; böyle yapın" diyorsunuz; ama "Ben yapmayacağım" diyor. Olaya böyle bakmak lazım. Yoksa, kamuda görevli arkadaşlarımız, mühendislerimiz,

görevlerini en az bizim kadar yapıyorlardır, onlar da bizim arkadaşlarımızdır.

Mühim olan şudur: Kural koyucu örnek olmak zorundadır. Önce kendisini düzeltecektir, koyduğu kurala önce kendisi uyacaktır. Benim bu konudaki görüşüm budur.

OTURUM BAŞKANI

Arkadaşlar; saat 19.00'da salonu boşaltmamız gerekiyordu. Buyurun.

SALONDAN

"Bakkal da müteahhit oluyor, berber de müteahhit oluyor" dediniz. Bakkal da, berber de müteahhit olmamalıdır. Böyle olunca, örneğin, bir okul ihalesine bakkal da giriyor, berber de giriyor. Herkes müteahhit olmamalıdır.

OTURUM BAŞKANI

Kısaca bir şey daha söyleyeyim.

Bizim otoyolu ENKA ile ortak yapan Amerikan Beftir firması finans kuruluşudur, teknik elemanlıkla hiç âlâkası yoktur. Yani bu, başka bir şeydir. Ben, size katılıyorum. Ama siz, ekonomik sisteminizi öyle seçmişsiniz, "Serbest piyasa ekonomisi" demişsiniz. Onun için, bunu engelleyemezsiniz.

Teşekkür ederim.

SALONDAN

Büyük hayaller yaratıyoruz, ondan sonra da büyük hayal kırıklıklarıyla karşılaşyoruz.

(Banda yansımıyor)

OTURUM BAŞKANI

Buyurun.

AHMET SARI

Yeni İmar Yönetmeliği uygulamasının son derece sakıncalı ve yanlış olduğunu ifade etmek istiyorum. Adana'da yeni uygulanan İmar Yönetmeliğini doğru bulmuyorum. Çünkü Mühendis Mimar Odalarını dışlayan ve denetimini yok sayan bir yapının son derece sakıncalı olduğunun altını çizmek istiyorum.

Denetimlerin, özellikle yapı denetimlerinin kamusal bir denetim olması gerekmez mi? Bu denetimlerin özel şirketler eliyle yapılması doğru mu?

Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği Eski Başkanı Kaya Güvenç, bu Tasarı için aynen şunu söyledi: "Bu Kanun Taslağının yasalaşması halinde, ülkemizin, çağdaş, planlı, güvenli, sağlıklı yapılaşmasına ve kentleşmesine yönelik özlenen hizmetler verilemeyecektir."

Kaya Güvenç, yapı denetim şirketlerinin bu süreç içerisinde çok zor koşullar altında kalacağını ta o zamanlar söylemişti. Özellikle yapı denetim şirketlerinin kaldırılması ve bu denetimlerin kamu eliyle yapılması gerekmez mi?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI

Ben teşekkür ederim.

KÜRŞAT KAHRATLI

Benim anlayamadığım bir şey var; kamusal denetimden kasıt nedir? Bizim meslek odalarımızın her toplantısında kamu eliyle denetimden bahsediyoruz. Kamu dediğimizde, "Belediyeler kendi personeli aracılığıyla yapsın" anlamında mı söyleniyor? Ben, bunu anlayabilmiş değilim. Onun için, bu soruya cevap veremeyeceğim. Eğer bana izah edilirse, ondan sonra cevap vereyim. Mesela, 3194'te, denetim kamusal mıdır? Çünkü bu kamusal lafı 595'le beraber başladı, 4708'de gitti. 3194'te, denetim, TUS, mimar ve mühendisler, özel kişiler eliyle yapılmaktadır. Kamusalılık bunun neresindedir? 3194'e göre, denetimi, teknik uygulama sorumlusu

dediğimiz bir mimar, bir inşaat mühendisi, bir makine mühendisi ve bir elektrik mühendisi yapıyor; yani 4'lü TUS. Yönetmelikte, bu, bazı belediyelerde 5'li TUS, harita mühendisi, hatta peyzaj mühendisine kadar genişletenler var. Bunlar da piyasada çalışan mimar ve mühendis arkadaşlarımız. Bunlar denetim yapmakla sorumlular ve sorumlulukları da belediyeye karşı; yani yaptıkları işin doğru olmasından da belediyeye karşı sorumlular.

Peki, ne değişti? 4708, bu kişileri, tek tek fertleri aldı, kurumsallaştırdı. Hatta, 4708, "Yapı denetim kurumu" diye bakar, "Yapı denetim şirketi" de demez buna. 4708, ticari boyutunu ikinci plana atar, bunun adına "Yapı denetim kuruluşları" der. Bunun içinde, 4 branştan arkadaşlarımızı, mimarlarımızı, mühendislerimizi birleştirdi, "Denetimi siz yapın; burada kurumsal bir yapıya ihtiyaç var" dedi. Şimdi ne değişti de kamusal diyoruz? Bunu anlayamadığım için, söyleyeceklerim sadece bunlar. Bunu kamu yapamaz, kamunun gücü buna yetmez.

OTURUM BAŞKANI

Buyurun.

SALONDAN

Biz, hukuk devleti içerisindeyiz. Hukuk devletinde de, odaların görevleri belirtilmiştir. Bunlar nelerdir; müşterinin ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini paylaşmak, mesleğin gelişmesini sağlamak; meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlakını korumak için, gerekli gördüğü bütün faaliyetlerde bulunmak, bulunmak, odanın görevleri arasındadır. Kanunlarla verilmeyen bir yetkiyi hiç kimse kullanamaz. Oda, projeyi yapan teknik elemana yol veriyor; neyin yolunu veriyor? Bu yetkiyi kiminle kullanıyor? Bu projeyi yapan kendi elemanı değil mi? Üstelik, müşterinin ihtiyacını karşılamıyorsunuz, mesleki faaliyetleri kolaylaştırmıyorsunuz, meslek etiğini yükseltmeyip düşürüyorsunuz. Anayasanın bu hükmüne tabi Tabipler Odası var, barolar var,

Bu konuda, bize şu ana kadar proje vizesi veren odalar herhangi bir noktada sorumlu mu; değil. Burada diyor ki, "Sizin yaptığınız şey yasaya aykırı. Siz, bunu yapamazsınız, size verilmeyen yetkiyi kullanamazsınız." Biz, belediyelerden görüş istedik, görüşlerini aldık.

Bakın, şurada ne deniliyor: "Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği ve bağlı meslek odalarınca, sicil denetim aşamasında sadece yapım projelerinin vizelenmesi veya mesleki denetim yapılmaması, vize veya mesleki denetime ilişkin harç veya bedel alınmaması gibi nedenler öne sürülerek, sicil denetim belgesi düzenlenmemesi mevzuata aykırı olup, bu doğrultuda işlem yapanlar hakkında 6235 sayılı Yasa uyarınca işlem yapılır. Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği ve bağlı meslek kuruluşlarının, Anayasanın 135. Maddesi uyarınca, kamu kurumu niteliğinde kamu tüzelkişiliği yöneticilerinin de kamu görevlisi oldukları, vize alanına giren mesleki denetim uygulaması yapmalarının yasal dayanağı olmadığı, ancak Danıştay kararında olduğu unutulmamalıdır."

